

ศัพท์ในชีวิตประจำวันในภาษาไทยถิ่นอีสาน
7 จังหวัด ตามแนวลุ่มน้ำโขง

ศัพท์ในชีวิตประจำวัน ในภาษาไทยถิ่นอีสาน

จังหวัด
ตามแนวลุ่มน้ำโขง

ศัพท์ในชีวิตประจำวันในภาษาไทยถิ่นอีสาน

7 จังหวัดตามแนวลุ่มน้ำโขง

ชมพูนุท ธารีเธียร

หนังสือได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานส่งเสริมบริหารงานวิจัย
งานบริการวิชาการและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ชมพูนุท ธารีเธียร

ศัพท์ในชีวิตประจำวันในภาษาไทยถิ่นอีสาน 7 จังหวัดตามแนวลุ่มน้ำโขง

จัดพิมพ์ที่โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี อุบลราชธานี 34190

โทร. 045353115

website: <http://ubupress.ubu.ac.th/>

face book: <https://www.facebook.com/ubupress/>

พิมพ์ครั้งที่ 1 เดือนสิงหาคม 2560 จำนวน 300 เล่ม

คำนำ

งานที่ศึกษาเรื่องการแปรและการเปลี่ยนแปลงของภาษาไทยมีเอกสารทางวิชาการที่กล่าวถึงแนวคิด หลักการและตัวอย่างพอได้เห็นเกี่ยวกับการแปรและการเปลี่ยนแปลงในภาษาไทยอยู่บ้าง แต่ไม่พบว่ามีความเกี่ยวข้องอย่างค้ำพื้ในภาษาไทยถิ่นอีสาน ทำให้เป็นปัญหาในการยกตัวอย่างคำศัพท์ในการเรียนการสอน ผู้จัดทำเห็นว่าควรมีการรวบรวมข้อมูล คำศัพท์ในชีวิตประจำวันในภาษาไทยถิ่นอีสานจากหลายๆ ท้องถิ่นในภาคอีสานขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำมาศึกษา เปรียบเทียบได้อย่างชัดเจนขึ้น จึงได้ริเริ่มจัดทำเป็นโครงการศึกษารวบรวมการแปรของคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นอีสาน : 6 จังหวัดตามแนวลุ่มน้ำโขง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมคำศัพท์ที่ใช้ทั่วไปในชีวิตประจำวันของผู้ใช้ภาษาไทยถิ่นอีสาน ตามแนวลุ่มน้ำโขง 6 จังหวัด อันได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี อำนาจเจริญ มุกดาหาร นครพนม หนองคาย และจังหวัดเลย นอกจากนี้เห็นว่าทางราชการได้ประกาศเพิ่มจังหวัดบึงกาฬเป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย ผู้จัดทำจึงได้เก็บข้อมูลจาก จังหวัดบึงกาฬเพิ่มอีกหนึ่งจังหวัดเพราะเป็นจังหวัดตามแนวลุ่มน้ำโขงเช่นกัน

ข้อมูลดังกล่าวนอกจากจะใช้เป็นข้อมูลประกอบการเรียนการสอนในด้านการแปรและการเปลี่ยนแปลงของ คำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นแล้ว ยังเอื้อต่อการค้นคว้าวิจัยในด้านการแปรของคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นอีสานโดยสามารถ นำไปใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาการกระจายของคำศัพท์ แนวแบ่งเขตภาษาไทยถิ่นอีสาน การแปรของคำศัพท์ตาม ภูมิศาสตร์ และการศึกษาคำศัพท์ในภาษาตระกูลไท พร้อมกันนี้จะได้นำมาจัดทำเป็นฐานข้อมูลคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่น อีสานซึ่งจะได้พัฒนาให้เป็นงานวิจัยในอนาคตต่อไป

การดำเนินโครงการในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยบุคคลหลายฝ่าย ผู้จัดทำขอขอบคุณผู้บอกภาษาทุกท่านที่ ให้ความอนุเคราะห์สละเวลาด้วยความเต็มใจในการให้ข้อมูลโดยไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย ขอขอบคุณ นางสาวภรณีไพ ปัญญาหาร นางสาวนุจรี ทันโทศักดิ์ นางสาวลลิตา สำเภาพันธ์ และนางสาวสวิต ฝอยทอง ผู้ช่วยเก็บข้อมูลในพื้นที่ซึ่ง ตั้งใจทำงานอย่างแข็งขันในเวลาที่จำกัด และขอขอบคุณนางสาวจิระนันท์ เหลาเคน ผู้ช่วยตรวจทานข้อมูลซึ่งทำงานด้วย ความคล่องแคล่วว่องไวจนงานสำเร็จลุล่วงลง ขอขอบคุณนางสาวกชพรรณ บุญฉลุย ที่ช่วยประสานการรวบรวมข้อมูล ประวัติของแหล่งข้อมูล และสุดท้ายขอขอบคุณสำนักงานส่งเสริมบริหารงานวิจัยฯ แผนงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ที่ได้สนับสนุนงบประมาณประจำปีงบประมาณ 2558 เพื่อให้ผู้จัดทำสามารถดำเนินโครงการ ให้สำเร็จลุล่วงลงด้วยความเรียบร้อย ผู้จัดทำขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ดร.ชมพูนุท ธารีเธียร
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์)

คำชี้แจงในการจัดทำ

เป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่าการแปรและการเปลี่ยนแปลงในภาษาเป็นธรรมชาติของภาษาทุกภาษา การแปรของภาษาสามารถเกิดได้ทุกระบบไม่ว่าจะเป็นด้านเสียง คำ และไวยากรณ์ ปรากฏ กุลละวณิช และคณะ (2540 : 19) กล่าวถึงการแปรของภาษา (linguistic variation) ว่าเป็นการที่รูปแบบหนึ่งในภาษามีลักษณะเบี่ยงเบนไปจากรูปเดิม โดยมีส่วนที่บ่งบอกว่าเป็นสิ่งเดียวกันกับรูปเดิม ความหมายของรูปนั้นจะต้องไม่เปลี่ยนไป การแปรของภาษามีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคม ผู้จัดทำเห็นว่าการรวบรวมคำศัพท์ในท้องถิ่นจะช่วยให้เห็นปรากฏการณ์การแปรและการเปลี่ยนแปลงของภาษาได้

หนังสือคำศัพท์เล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมคำศัพท์ในชีวิตประจำวันในภาษาไทยถิ่นอีสาน 7 จังหวัด ตามแนวลุ่มน้ำโขง ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี อำนาจเจริญ มุกดาหาร นครพนม บึงกาฬ หนองคาย และจังหวัดเลย คำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นอีสาน 7 จังหวัด คำศัพท์ดังกล่าวเป็นคำศัพท์ทั่วไปที่ใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษาเปรียบเทียบกับคำศัพท์ในภาษาถิ่นย่อยอื่นๆ ในภาคอีสาน และภาษาถิ่นย่อยที่อยู่ทางฝั่งขวาของลุ่มแม่น้ำโขง เพื่อช่วยขยายข้อมูลความรู้ภาษาถิ่นอีสานให้มีมากขึ้น

แหล่งข้อมูลเป็นจังหวัดกลุ่มเป้าหมายที่ตั้งอยู่ตามแนวลุ่มน้ำโขงของประเทศไทยซึ่งมีดังนี้ ตำบลเหล่างาม อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ตำบลชานุมาน อำเภอชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ, ตำบลชะโนด อำเภอห้วยใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร, ตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม, ตำบลบึงกาฬ อำเภอบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ, ตำบลพานพร้าว อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย, ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

คำศัพท์ในชีวิตประจำวันดังกล่าว ผู้จัดทำได้รวบรวมคำศัพท์เป็น 6 กลุ่มได้แก่ กลุ่มคำกริยา กลุ่มคำนาม กลุ่มพีชผัก-ผลไม้ กลุ่มสัตว์ และกลุ่มคำลักษณนาม แต่ละกลุ่มมีการจัดเรียงลำดับคำตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับ พ.ศ.2554 และบันทึกคำศัพท์ด้วยสัญลักษณ์สากลตามลักษณะระบบเสียงของแต่ละตำบลในจังหวัดกลุ่มเป้าหมาย

การกำหนดสัทอักษรในภาษาไทยถิ่นอีสานใช้สัทอักษรสากลระบบ International Phonetic Association (IPA) จากการทดสอบระบบเสียงจากผู้บอกภาษาทั้ง 7 จังหวัด มีระบบเสียงพยัญชนะ สระ เหมือนกัน แตกต่างกันในระบบเสียงวรรณยุกต์ซึ่งผู้จัดทำได้สรุปไว้ในภาคผนวก ข

คำศัพท์บางคำผู้บอกภาษาระบุว่าอาจเลือกใช้ได้หลายคำทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความถี่ของการใช้ของสถานการณ์ที่สนทนา ดังนั้นในกรณีที่ต้องการนำข้อมูลไปวิเคราะห์การแปรของคำศัพท์ ผู้ศึกษาต้องศึกษารายละเอียดในเชิงลึกเพิ่มเติม คำศัพท์ในหนังสือเล่มนี้เป็นเพียงข้อมูลตั้งต้นสำหรับการศึกษาค้นคว้าต่อไป

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
คำชี้แจงในการจัดทำ	ข
สารบัญ	
ศัพท์ในชีวิตประจำวันในภาษาไทยถิ่นอีสาน 7 จังหวัดตามแนวลุ่มน้ำโขง	1
กลุ่มคำกริยา	1
กลุ่มคำนาม	12
กลุ่มพืชผัก-ผลไม้	19
กลุ่มสัตว์	25
กลุ่มคำลักษณนาม	30
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก ประวัติตำบลกลุ่มเป้าหมาย	46
ภาคผนวก ข สัทอักษรภาษาไทยถิ่นอีสาน	70
ภาคผนวก ค รายนามผู้บอกภาษา	80

คำศัพท์ในชีวิตประจำวันในภาษาไทยถิ่นอีสาน 7 จังหวัดตามแนวลุ่มน้ำโขง
 อุบลราชธานี อำนาจเจริญ มุกดาหาร นครพนม หนองคาย บึงกาฬ และจังหวัดเลย

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
ก้ม	kôm	kôm	kôm	kôm	kôm	kôm	kóm
กรน	kō:n	kōn	kōn	kō:n	kōn	kǝ:n	kǝn
กรอก(น้ำ)	hǎ:y-nâ:m	hǎ:y	kò:k	hǎ:y-nâ:m	hǎ:y-nâ:m	há:y,thò:k	há:y-nâ:m
กรอบ	kò:p	kò:p	kò:p	kò:p	kò:p	phō:y	kó:p
กระจาย	sǎ?	hǒk, hía, sǎ?-sǎ:y	hǒk, yā:y	hǒk, sǎ?	hǒk, sǎ?-sǎ:y, tè:k-sǎ?	yá:y, yá:y-thuā- thí:p	sǎ?-sǎ:y, tè:k-sǎ?
กระโจน	kā?-dò:t	tō:n	tō:n, tōn-lǝy	tō:n	dò:t, tō:n, kǎ?-tō:n	tǝ:n-lón	dó:t, tǝ:n
กระซิบ	sǐm	síp	sáp	sǐ:m	sǐ:m	sám	sǎ:p
กระตุก กระตัก	tí:ŋ	tí:ŋ	tí:ŋ	tí:ŋ	tí:ŋ, ní:ŋ, đín	tí:ŋ	tí:ŋ, kǎ?-đík
กลบ	thǒm	kǒp	thǒm	thǒm	thǒm	hōm, thǒm, khú:n	kǒp, thǒm
กลับบ้าน	mǎa-hǎan	mǎa-bâ:n	mǎa-bâ:n	mǎa	mǎa-bâ:n	mía	mǎa-bâ:n
กลืน	kī:n	kī:n	kī:n	kī:n	kī:n	kǐ:n, lí:n	kǐ:n
กลุ่มใจ	khíat	?úk, ?úk-?ǎŋ	?úk-?ǎŋ	?úk-cǎy, khít-lǎ:y	?úk, ?úk-?ǎŋ, ?úk-?ǎŋ- ?ǎw	?úk-cǎy	?úk-cǎy, ?úk-?ǎŋ
ก่อ (ไฟ)	dāŋ-fǎy	dāŋ-fǎy	dāŋ-phǎy -phí:ŋ	dāŋ-fǎy- fí:ŋ	dāŋ-fǎy	dāŋ-fǎy- fí:ŋ	dāŋ-fǎy
กำพริบ	kām-phâ:	kām-phâ:	kām-phâ:	kām-phâ:	kām-phâ:	kǎm-phâ:	kǎm-phǎ:
แก่ง	kéŋ	kéŋ	kéŋ	kéŋ	kéŋ	kēŋ	kéŋ
เก็บไว้	kěp	mían	kěp, mían	?ǎw-pāy- wáy	mían-wáy	mían	mían
เก่า	káw	káw	káw	káw	káw	kāw	káw
เกิน	kō:n	kō:n, lǎa, phô:t	kō:n	lǎ:y-phô:t	lǎ:y, ká:y (เลย),	phô:t, lǎ:y-phô:t	kǝ:n-pǎy, phó:t-pǎy

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
เกี่ยว	kíaw	khũy	khũy-sa:w	khũy-phù:-sǎ:w	pāy-lén-sǎ:w, phǎn, fán	kíaw, kâw (แก่ล้ำม)	sǔm-sǎ:w จีบสาว, fán ฟันเชือก
เกี่ยวข้าว	kíaw-khà:w	kíaw-khàw	kíaw-khàw	kíaw-khàw	kíaw-khàw	kíaw-khàw	kíaw-khǎw
แกง	kē:ŋ	kē:ŋ, tòm	kē:ŋ	kē:ŋ	kē:ŋ	kē:ŋ	kě:ŋ
แก้มตอ	kê:m-wò:	kê:m-wò:, wò:	kê:m-wô:	kê:m-ló:ŋ	kê:m-wám	kê:m-búm	ké:m-tǎ:p
โกหก	khì:-tuǎ	khì:-tuǎ	khì:-tuǎ	khì:-tuǎ	khì:-tuâ	khì:-tuǎ	khí:-tuǎ
ใกล้	kây	kây	kây	kây	kây, mǎ:-mǎ:	kây	mǎ:
ไกล	kāy	kāy	kāy	kāy	kāy	kǎy	kǎy
ขึ้นมาก	khòn	khòn, nǎw-phò:t	khún	khè:n	khên	khòn, khè:n	khón-lǎ:y
خم	khǒm	khǒm	khǒm	khǒm	khǒm	khǒm	khǒm
ขยับ	ŋáp	ŋáp	ŋáp	ŋǎy	ŋáp	ŋáp	ŋáp
ขยำ	ŋǎm	khân	khân	khân	khân, ŋǎ:ŋ	khân	khǎn, ŋǎ:ŋ
ขว้าง	ké:ŋ	ké:ŋ, wǎ:	đǎk	ké:ŋ	wǎ:, đǎk	kē:ŋ	khú:ŋ
ซัง	khǎŋ	khǎŋ	khǎŋ	khǎŋ	khǎŋ	khǎŋ	khǎŋ
ขึ้น (ไ้ขึ้น)	khǎn	khǎn	khǎn	khǎn	khǎn	khǎn	khǎn
ขาด	khà:t	khà:t	khà:t	khà:t	khà:t	khà:t	khá:t
ฆ่า	hǎa	hǎa, yà:k-hǎa	pēn-tā:-hǎa	hǎa, hǎa-khǎan	hǎa	yà:k-hǎa, pēn-tǎ:-hǎa	yǎ:k-hǎa
ชี้	khí:	khí:	khí:	khí:	khí:	khī:	khí:
ชี้	khì:	khì:	khì:	khì:	khì:	khì:	khí:
ขึ้น	khìn	khìn	khìn	khìn	khìn	khìn	khín
ชู	khú:	khú:	khú:, túa	hǎ:y, nâ:p	khú:	nâ:p	khú:
เขกหัว	khè:k-hǎa	sǎp-bǎk-kò:k	sǎp-mà:k-kò:k	sǎp-mā?-kò:k	sǎp-bǎk-kò:k	mā?-kò:k-sǎp-hǎa	khè:k- mā?-kò:k

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
เข็น	súk	khěn, ḡú:, súk	cū:ḡ, ḡú:	ḡú:	súk, ḡú:	ḡú:	ḡú:
เข้า	khàw	khàw	khàw	khàw	khâw	khàw	kháw
เขื่อง	khíañ	khíañ	phǐ:-hǎ:m- hǎ:m, bó:-yǎy- bān-dāy	phǐ:-hǎ:m, bó:-ḡáy- pā:n-dāy	ḡáy	phó:-há:m	ḡáy
เข็ง	khě:ḡ	khě:ḡ	khě:ḡ	khě:ḡ	khě:ḡ	khě:ḡ, ḡǐ:n	khě:ḡ, kǎ?-dě:ḡ, kǎ?-dá:ḡ
คล่อง	wǎy	khéḡ	wǎy	khéḡ	hǎn	kōḡ-kēḡ	hǎn, mǎḡ
คลาน	khǎ:n	khǎ:n	khǎ:n	khǎ:n	khǎ:n, kōḡ-kó:y	khá:n	khǎ:n
คลีนไต้	khí:n-thōḡ	khǎy, thōḡ-ḡí:t, yà:k-hâ:k	yà:k-hâ:k	yà:k-hâ:k, pūn-thōḡ:ḡ	pūn-thōḡ:ḡ	pūn-thōḡ:ḡ	pūn-thōḡ:ḡ
คายหญ้า	khǎn- khǎ:y	khǎn, khǎy-ḡá:	khǎn	khǎn- khǎ:y	khǎn- khǎ:y	khán- khá:y	khǎn- khǎ:y
คืบ	khî:p	khî:p	khî:p	khî:p	khî:p	khî:p	khî:p
เค็ม	khēm	khēm	khēm	khēm	khēm	khém	khēm
เคี้ยว	ḡǎm	ḡǎm	ḡǎm	ḡǎm	ḡám	ḡǎm	ḡám
แค้น (โมโห)	khâ:n	hâ:y, khíat	sǎḡ	cāy-hây, sǔ:n	khíat, sǔ:n, mō:-hǒ:	sǔ:n	sǔ:n, khíat
จอบ	bět	ḡǔ:	ḡǔ:	hǎk, khót (ทางคด)	ḡǔ:	khōt, bět	ḡǔ:
เจียบ	mít-cí:-lí, sǎ?-ḡǒp, sǎ?-ḡát	mít-sǔ:y- mǔ:y	mít	mít, mít-cí:-lí:	mít, mít-cí:-lí:	mīt, yā:pák	mīt, mīt-cí:-lí:
จน	cōn	thúk, thúk-thê:	thúk	thúk-ḡâ:k	thúk- ḡâ:k	thūk- háy	thūk, thūk- ḡá:k
จิกกะจี้	nák-khî:- kǎ?-điam, nák-kǎ?- điam	nák-khî:- kǎ?-ḡĩam	nák-kǎ?- điam	nák-kǎ?- điam	nák-khî:- kǎ?- điam	nāk- kǎ?- níam	nāk- kǎ?- điam

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
จับ	cáp	cáp	cáp	cáp	cáp, yíp	cáp	cáp, yúp
จำ	cām	cí:	cí:	cí:-dây, khít-phô:	cí:, cām	cī:	cí:
จีต	cì:t	cā:η	cà:η	cā:η	cā:η	cǎ:η	cǎ:η
จุด (ไฟ)	dāη-fây	dāη	dāη-fây	dāη-fây	dāη-fây, cù:t (เผา)	dǎη-fáy, tō:-fáy	cú:t
จุ่ม	sé:, cők	cúm	còk	cúm	cúm	cūm	cúm
จุง	cū:η	cū:η	cū:η, đīη	cū:η	cū:η	cũ:η	cũ:η
จวบ	cù:p	cù:p	cù:p	cù:p	cù:p	cù:p	cú:p
ฉีก	sì:k	sì:k	sì:k	sì:k, cì:k	sì:k	sì:k	cí:k
ช่วย	só:y	só:y	só:y	só:y	sǒ:y	sō:y	sǒ:y
ซิม	sĩm	sĩ:m	sĩ:m	sĩm	sĩm	sím	sĩm
เข็ด	hé:	hé:, sô:t	hé:	jók-khìn	bót:t, bót:t-tē:- lé:	jók-khìn	sǒ:t-hún
แช่	má:	sé:	sé:	sé:	sé:	sē:	sé:
ໃ	mé:n	mé:n	mé:n	mé:n	mé:n	mē:n	mé:n
ໃ	thǎ:m	sây	sây	sây	sây	sây	sǎy
แชะ	sé?, sǎp	khūt, sé?-sé?	sũan	súa?	sé?, só? (แชะขี้หมา)	khúat	sē?
ดม	dōm	dōm	dōm	dōm	dōm	dōm	dōm
ดัน	dăt	ηū:	ηū:	ηū:, súk	ηū:, súk	ηū:	ηú:
ด่า	hâ:y	dá:, pō:y, hâ:y,	hâ:y	hâ:y, pō:y	dá:, pō:y	pō:y	dá:, pǒ:y
ต่าง	dá:η	dá:η, tők-sĩ:	dá:η	dá:η	dá:η	dā:η	dá:η
ดำน้า	mút-nâm	mút-nâm	mút-nâm	mút-nâm	mút-nâm	mūt-nâm	mūt-nǎ:m
ดึง	đīη	đīη	đīη	đīη	đīη	đīη	đīη
ดู	dũ, hâ:y	hâ:y	dá:, há:y	hâ:y	hâ:y	há:y	hǎ:y
ดู	bóη	bóη	bóη	bóη	bóη	bōη	bóη
ดูด	dù:t	dù:t	dù:t	dù:t-nâm	sù:p, dù:t	dù:t	dú:t
เดิน	ηá:η	ηá:η	ηá:η	ηá:η	ηá:η	ηā:η	ηá:η

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
ปลุก	pŭk	pŭk	pŭk	pŭk	pŭk	pŭk	pŭk
ปากจัด	pà:k-kéŋ	wâw-kéŋ, pà:k-pĕn	pà:k-pā:- dè:k	pà:k-pĕn (พูดไม่มีสาระ)	pà:k-bĕi: (พูดมาก)	pà:k-bĕi:	pǎ:k-bĕi:
ปัง	pîŋ	pîŋ	pîŋ	pîŋ	pîŋ, yá:ŋ	pîŋ	píŋ
ปิด	pít	ǎt	ǎt	ǎt-fák-tū:	ŋáp ǎt	ǎt	ǎt
พูด	nō:, kháy	nō:, pō:	nō:	nō:	nō:, pù:t	nó:	pō:
เปรี้ยว	sòm	sòm	sòm	sòm	sòm	sòm	sóm
เปลี่ยน	pían	pían	kê:	thá:y	pían	pīan	pían
เป่า	páw	páw	páw	páw	páw	pāw	páw
เปียก	pìak	pìak	pìak	pìak	pìak, cî:n	pìak	píak
เปียย	píay	píay,phó:y	píay	píay	píay	pīay	píay
แปะ	tít	pít	pít, tít	tít, pĕ?	tít, pít	pĕ?	pĕ?, pít
ไป	pāy	pāy	pāy	pāy	pāy	pǎy	pǎy
ผลัก	súk	ŋû:, phǎk	ŋû:	ŋû:	súk, ŋû:	dǎn	ŋû:
ผลุบ	lŭp	lòm	ŋŭp, lŏŋ	lóm	lŭp	lŭp	lŭp, lŭp-lŏŋ
ผ่า	phá:	phá:	kûa	phá:	phá:	phā:	fá:, phá:
ผิง (ไฟ)	phīŋ	phīŋ- pháy	phī:ŋ- phǎy	fī:ŋ-fāy, fī:n	fī:ŋ-fāy, fǎŋ	fī:ŋ-fáy	fī:ŋ
ผูก	phù:k	mát	mát	mát	mát	phù:k,māt	māt
เผ็ด	phĕt	phĕt	phĕt	phĕt	phĕt	phĕt	phĕt
เผา	phǎw	phǎw	cù:t	cù:t,phǎw	phǎw	cù:t,phǎw	phǎw
แผ่ (แบบออก)	phé:	yá:y	yá:y	phé:	phé:	phĕ:	phé:
ผัน	fǎn	phǎn	phǎn	fǎn	fǎn	fǎn	fǎn
พ่นน้ำ	phón	phón-nâ:m	phīw	phú:t-nâ:m	phón	phōn-nâ:m	phón
พ่อง (ไม้เต็ง)	bŏk	bŏ:- phŏ:	bŏk, lŏŋ	bŏk	bŏk	bŏk, bŏ:-tĕm	khíat
พอ	phŏ:	phŏ:	phŏ:	sǎw	phŏ:	phó:	phŏ:
พัก	sǎw-mĭay	sǎw- mĭay	sǎw- mĭay	sǎw- mĭay	sǎw- mĭay	sǎw, sǎw-mĭay	sǎw- mĭay

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
พัด (ลมพัด)	wǐ:	wǐ:	wǐ:	wǐ:	wǐ:	wí:	wǐ:
พับ	pháp	pháp	pháp	pháp	pháp	phāp	phāp
พา	phă:	phă:	phă:	phă:	phă:	phá:, ǎw	phă:
พาด	phâ:t	pǎ?	phâ:t	phâ:t, biãŋ พาดเฉียง	phâ:t	phâ:t	phâ:t
พุด	wâw	wâw	wâw	wâw	wâw	wâw	wâw
แพง	phê:ŋ	phê:ŋ	phê:ŋ	phê:ŋ	phê:ŋ	phé:ŋ	phê:ŋ
พันทัก	khé:w-hăk	khé:w-hăk	khê:w-hăk	khê:w-hăk	khê:w-hăk, khê:w-ló:n (พันหลุด)	khê:w-hăk	khé:w- hăk
มวน ใบตอง	kô:, phăn	kô:-bây- tō:ŋ	hâm-yă:- sũp, mũan-yă:	phăn- kò:k-yă:	mũan	kô: , phán-bây- tǎ:ŋ,	mũan
มั่ว	mũa	mũa, bô:-hěn- hũŋ	mũa	mũa	mũa	múa, bô:-hěn- hũŋ	mũa
มา	mă:	mă:	mă:	mă:	mă:	má:	mă:
มี	mǐ:	mǐ:	mǐ:	mǐ:	mǐ:	mí:	mǐ:
มีด	mí:t	mí:t,	mí:t	mí:t	mí:t	mí:t	mī:t
โมโท	hâ:y	yà:k-hâ:y	khiat	cây-hă:y, sũ:n	sũ:n	sũ:n	sũ:n
ยอ	ŋó:ŋ	ŋó:ŋ	ŋó:ŋ	ŋó:ŋ	ŋó:ŋ	ŋō:ŋ	ŋó:ŋ
ย่าง (ไฟ)	pí:ŋ	yá:ŋ, pí:ŋ	pí:ŋ-phăy	yá:ŋ	yá:ŋ, pí:ŋ	yā:ŋ	yá:ŋ
ยิ้ม	yím	yím,	yím	yím,	yím	yím	yím
ยึด	yít	căp	cō:ŋ	cō:ŋ	yít	yīt, kò:t	yít
ยึด	ŋă:n	ŋă:t, ŋă:n	ŋă:n	ŋă:n-?ò:k	ŋă:n	ŋá:n	ŋă:n
แย่ง	ŋít	ŋâ:t	ŋâ:t	ŋâ:t	ŋâ:t	ŋâ:t	ŋă:t
รก	hók	hók	hók	hók	hók	hōk	hōk
รบกวน	lóp-kũan	kũan	kũan	kũan	kũan, núŋ	sú:-sí:	kũan
รุ่ม (แดดรุ่ม)	hõm	hõm	hõm	hõm	bõt	hõm, hũp-hú:	hõm

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
ร่วง	lón	lón	lón	lón	lón, hía	lōn	lón
ร่วน	phũy	ʔó:n	phũy-phây	lúan	fũy	fúy	lúan
รสพอดี	phǎi:-dǐ:	nũa	phǎi:-dǐ:	nũa	nũa	núa, bǎi:-cǎ:ŋ- bǎi:-khém	nũay, sǎ:p-phǎ:- dǐ:
รอง (น้ำ)	tō:ŋ	tō:ŋ	tō:ŋ	tō:ŋ	tō:ŋ	tǒŋ	tǒŋ
ร้องเรียก	hǎi:ŋ-ʔǎ:n	hǎi:ŋ-ʔǎ:n	ʔǎ:n	hǎi:ŋ, ʔǎ:n	hǎi:ŋ, ʔǎ:n	hǎi:ŋ	hǎi:ŋ-ʔǎ:n, ʔǎ:n
ร้องไห้	hǎi:ŋ-hày	hày, hǎi:ŋ-hày	hày	hày	hày, hǎi:ŋ-hày	hǎi:ŋ-hày, hày	hǎy
ร้อน	hǎi:n	hǎi:n	hǎi:n	hǎi:n	hǎi:n	hǎi:n	hǎi:n
รู้	húa	húa	húa	húa	húa	hūa	húa
ราด	hâ:t	thê:, hót, thô:k	lâ:t	hót	hót, lâ:t, thê:	hâ:t, thò:k	hót
รำคาญ	lǎm-khǎ:n	hǎn-hũay	ʔúk-ʔǎŋ, hǎn-hũay	hǎn-hũay	hǎn-hũay	hǎn-hũay	hǎn-hũay
รีบ	fâ:w	fâ:w	phâ:w, fâ:w	fâ:w, wǎy	fâ:w	fâ:w	fǎ:w
รู้	hú:	hú:	hú:	hú:	hú:	hú:	hú:
เรียก	ʔǎ:n	ʔǎ:n, hǎi:ŋ-ʔǎ:n	ʔǎ:n	ʔǎ:n, hǎi:ŋ	ʔǎ:n	ʔǎ:n	ʔǎ:n
ลง	lǒŋ	lǒŋ	lǒŋ	lǒŋ	lǒŋ	lónŋ	lǒŋ
ล้น	lón	lón	lón	hiã	lón	hía, lón	lón
ละเมอ	láʔ-mǎi:	sǎʔ-dò:t,	pēn-bâ:- nǎi:n	lǎy	nǎi:m-lǎʔ- mǎi:	phó:	nǎi:n-lǎy
ลาก	ké:	ké:	ké:	ké:	lâ:k	kē:, cǔ:ŋ	lâ:k
ลืมน	lǎi:m	lǒŋ	lǎi:m	lǎi:m	lǎi:m, bǎi:- cí:- bǎi:-cām	lǎi:m, khīt-bǎi:- ʔǎi:k	lǎi:m, cí:-bǎi:- dǎy
ลูก	lúk	lúk	lúk	lúk	lúk	lūk	lūk
ลูบ	lú:p	bā:y	lú:p	lú:p	lú:p	lú:p	lú:p
เล่า	wâw	wâw- phǎi:n	wâw	wâw	léw	wâw	wâw- hǎy-fǎŋ

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
เลีย	lía	lía	lía	lía	lía	lía	lía
เลีย (ให้ อาหารสัตว์)	líaŋ	líaŋ	líaŋ	kía, líaŋ	líaŋ	kía	líaŋ
ว่ายน้ำ	wá:y-nâ:m	lǎ:y-nâ:m	lǎ:y- nâ:m	lǎ:y- nâ:m	lǎ:y- nâ:m	lǎ:y- nâ:m	lǎ:y- nâ:m
วิ่ง	lǎ:n	lǎ:n	lǎ:n	lǎ:n	lǎ:n	lǎ:n	lǎ:n
วิด (น้ำ)	sǎ:-?ǎ:k, t ǎk-?ǎ:k	sǎ?-nâ:m	sǎ?-nâ:m	wát-nâ:m sǎ?-nâ:m	sǎ?-nâ:m,	wīt- nâ:m	wīt
สด	sǎt	sǎt	mǎy	mǎy	sǎt	mǎy	kǎp-mǎ- mǎy- mǎy
สวมเสื้อ	sáy-sǎa	sáy-sǎa, hóm-sǎa	núnŋ (ใช้กับ เสื้อ กางเกง)	núnŋ-sǎa	sáy, núnŋ (ใช้กับ เสื้อ กางเกง)	núnŋ-sǎa	núnŋ-sǎa núnŋ-sǎŋ (นุ่งกางเกง)
สว่าง	hǎn-húnŋ	cê:ŋ	cê:ŋ	cê:ŋ	cê:ŋ	cê:ŋ	cê:ŋ
สอย (ผลไม้)	tó:y	tó:y, mē:n	mē:n	tó:y	tó:y	mē:n	mē:n
สะพาย	phǎ:y	phǎ:y	hǎ:y, phǎ:y	phǎ:y- yá:m	phǎ:y	phá:y	phǎ:y
สิง (ผีสิง)	phǐ:-khàw	thǎam,	phǐ:-khàw	sǎ:n	phǐ:-khàw	khàw	phǐ:-khǎw
สูม	sǎm	sǎm	kǎ:ŋ	sǎm, hǎ:m	sǎm	hó:m, cúm	sǎm
ใส่	sǎy	sǎy	sǎy	sǎy	sǎy	sǎy	sǎy
ใส่	sáy	núnŋ	pǎ:n	sáy	sáy, núnŋ	sāy	núnŋ, sūp- mǎak (ใส่หมวก)
ใส่ (กบใส่)	sǎy	lǎw-mây	sǎy-mây	sǎy,	sǎy	sǎy	sǎy
หงาย	pǎ:n	pǎ:n-khǎn	ŋǎ:y	pǎ:n, ŋǎ:y	pǎ:n, ŋǎ:y	pǎ:n-khǎn, tǎŋ,	ŋǎ:y
หุด	hǎt	ŋǎ:	hǎt	hǎt	hǎt	hǎaw, hǎt	hǎt
หนาว	nǎ:w	nǎ:w, yǎn	nǎ:w	nǎ:w	nǎ:y	nǎ:w	nǎ:y
หมด	mǎt	bǎt	bǎt	bǎt	mǎt	bǎ:-phǎ:, bǎt	mǎt
หยุกมาก	ŋǎk	cǎŋ-lǎ:y,	ŋǎ:	ŋǎ:, kù:t	yǎk-thê:	kù:t	ŋǎ:

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
		kù:t					
หยิบ	yíp	yíp, yǔm (ใช้ 5 นิ้ว)	yíp	cǎp, yíp, ?ǎw	yíp	cǎp, yíp, ?ǎw	yíp
หยุด	cò:t	yùt, yú: ใช้กับวัวควาย	sǎw	sǎw	sǎw, yá:-hét	sáw,	sǎu
หลง	lǒŋ-thâ:ŋ	lǒŋ-thǎŋ, lǒŋ (ลืม)	lǒŋ	lǒŋ	lǒŋ (ลืม)	lǒŋ	lǒŋ
หลุด	lǔt	lǔ:t	lǔ:n, lǔt	lǔt	lǔt	khiá	lǔt
หวง	hǔaŋ	hǔaŋ	phê:ŋ	hǔaŋ, phê:ŋ	hǔaŋ	hǔaŋ	hǔaŋ
หวาน	wǎ:n	wǎ:n	wǎ:n	wǎ:n	wǎ:n	wǎ:n	wǎ:n
หอม	hǎ:w	hǎ:w	hǎ:w	hǎ:w	hǎ:w	hǎ:w	hǎ:w
หั่น	hǎn	ŋúak, lǎaw	ŋúak	ŋúak, lǎaw-bóŋ	ŋúak	ŋúak	hǎn
หิ้ว	hìw	hìw	hìw	hìw	hìw	hìw	híw
เหนียว	nǎaw	nǎaw	nǎaw	nǎaw	nǎaw, nǎaw	nǎaw	nǎaw
เหนื่อย	mǎay	mǎay	mǎay	mǎay	mǎay	míay	mǎay
เหยียด	ŋúak	yiat	yiat, khǎ:	yiat	yiat	yiat	yíat
ห่า	hǎw	hǎw	hǎw	hǎw	hǎw	hāw	hǎw
เหี่ยว	híaw	híaw	híaw	híaw	hế:w	hīaw	hế:w
แห้ง	hê:ŋ	hê:ŋ	hê:ŋ	hêŋ	hê:ŋ	hêŋ	hế:ŋ
โหว่	wò:	só:t	hǔ:	pó:ŋ	bó:, pēn-hǔ:	pēn-hú:	pēn-hǔ:
ให้	hày	hày	hày	hày	hày	hày	hǎy
ใหม่	máy	máy	mây	máy	máy	māy	máy
ไหว สะเทือน	sǎ?-thiān	sán-sā?- thiān	sán	sā?- nǎan	wǎy, tī:ŋ	wǎy	wǎy
อรรอย	sê:p	sê:p	sê:p	sê:p	sê:p	sê:p	sế:p
ออก	?ò:k	?ò:k	?ò:k	?ò:k	?ò:k	?ò:k	?ò:k
อาเจียน	hâ:k	hǎ:k	hâ:k	hâ:k	hâ:k	hâ:k	hǎ:k

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
แดด	dè:t	dè:t	dè:t	dè:t	dè:t	dè:t	dé:t
ตัว	tō:	tūa	tō:	tō:	tō:	tō:	tō:,tõn-tõ:
ตา	tā:	tā:	tā:	tā:	tā:	tā:	tā:
ตา	tā:	tā:, phó:-tháw	tā:, phó:-tū:	tā:, phó:-tū:	phó:-tū:, mé:-tū:	tā:, phō:-tū:	tā:, phó:-tū:
ตาซัง	sĩŋ	sĩŋ	sĩŋ	sĩŋ	sĩŋ	sĩŋ	sĩŋ
ตีน	tī:n	tī:n	tī:n	fá:-tī:n	tī:n	tī:n	tī:n, tā:-túm- móŋ
เต่า	táw	táw	táw	táw	táw	tāw	táw
แดง	bǎk-tē:ŋ	tē:ŋ	mà:k-tē:ŋ	bǎk-tē:ŋ	bǎk-tē:ŋ	bǎk-tē:ŋ	má:k-tē:ŋ
ไต่	tāy	tāy	tāy	tāy	tāy	tāy	tāy
ถั่ว	thùay	thùay	thùay	thùay	sǎ:m, thùay-sǎ:m	thùay	thúay
ถั่ว	thúa	mà:k-thúa	mà:k-thúa	bǎk-thúa	bǎk-thúa	bǎk-thúa	má:k-thúa
เถ้า (ซี่เถ้า)	khì:-thâw	khì:-thàw	khì:-thàw	khì:-thàw	khì:-thàw- fây	khì:-thàw	khí:-thǎw
ท้องฟ้า	thô:ŋ-fâ:	thô:ŋ-fâ:	fâ:	fâ:	fâ:	fâ:	fǎ:
ทาง (ถนน)	hõn-thǎ:ŋ	thǎ:ŋ	thǎ:ŋ	hõn-thǎ:ŋ	hõn, hõn-thǎ:ŋ	hõn-thá:ŋ	hõŋ-thǎ:ŋ
ธาตุ	thâ:t	thâ:t	thâ:t	thâ:t	thâ:t	thâ:t	thǎ:t
นม	nõm	nõm	nõm	nõm	nõm	nóm	nõm
นา	nǎ:	nǎ:	nǎ:	nǎ:	thõŋ-nǎ:	ná:	thõŋ-nǎ:
น้ำ	nâ:m	nâ:m	nâ:m	nâ:m	nâ:m	nâ:m	nǎ:m
นิ้ว	nîw	nîw	nîw	nîw	nîw	nîw	níw
เนื้อ	sī:n	nîa	sī:n	sín	sī:n, sī:n-ŋũa	sín	sí:n, sī:n-ŋũa
ป่า	bá:	bá:-láy	bá:	bá:	bá:, láy	bā:	bá:
บ้าน	hǎan	hǎan	hǎan	hǎan	hǎan	hían	hǎan
บ้าน (หมู่บ้าน)	bâ:n	bâ:n	mú:-bâ:n	mú:-bâ:n	mú:-bâ:n	mū:-bâ:n	mú:-bǎ:n

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
เบ็ด	bět	bět	bět	bět	bět	bět	bět
ใบ	bāy	bāy	bāy	bāy	bāy	bāy	bāy
ปอด	pò:t	pò:t	pò:t	pò:t	pò:t	pò:t	pò:t
ป่า	pá:	pá:	pá:	pá:	pá:	pā:	pá:
ป่า	pâ:	pâ:	pâ:	pâ:	pâ:	pâ:	pá:
ปี	pī:	pī:	pī:	pī:	pī:	pī:	pī:
ปู่	pú:	pú:	pú:	pú:	pú:-tú:	pū:	pú:
แฝ	phé:	phé:	phé:	phé:	mă:y-?ò:k (คลี่)	phē:	phé:-?ó:k, phī:
ฝน	fõn	fõn	fõn	fõn	fõn	fõn	fõn
ฝ่ามือ	fá: - mǐ:	fá:-mǐ:	fá:-mǐ:	fá:-mǐ:	fá:-mǐ:	fā:-mí:	fá:-mǐ:
ฝ้าย	fà:y	phǎ:y	fà:y	fà:y	fà:y, dá:y	fà:y	fǎ:y
พระ	phá?	khǐ:-bā:, nǎ:-khǐ:	phǎ?	phǎ?	phá?	phá?	?ǎ:t-nǎ:, phā?, nǎ:-khǐ:
พระจันทร์	dīan	?i:-kô:η, dīan	?i:-kô:η, dīan	?i:-kô:η, dīan	?i:-kô:η, dīan	?i:-kô:η, dīan	?i:-kô:η, ?ǎ-mõη
พระอาทิตย์	tā:-wěn	dūaη-?ā:- thít	ǎ?- wěn	tǎ?-wěn	tǎ?-wěn, ?ā:-thít	tǎ?-wén	tǎ?-wěn
พริ้ว	phâ:	phâ:	phâ:	phâ:	phâ:t, mī:t-phâ:	phâ:	phǎ:, mī:t-phǎ:
พุ่มนี้	mī:-?í:n	mī:-?í:n	mī:-?í:n	mī:-?í:n	mī:-?í:n	mī:-?í:n	mī:-?í:n
พลุ	phǐ:	phǐ:	bāy-phǐ:	bāy-phǐ:	phǐ:	bāy-phǐ:	phǐ:
พัด	wǐ:	wǐ:	wǐ:	wǐ:	wǐ:	wí:	wǐ:
ไฟ	fǎy	fǎy	fǎy	fǎy	fǎy	fáy	fǎy
ม้า	mâ:	mâ:	mâ:	mâ:	mâ:	mâ:	mǎ:
มิด	mī:t	mī:t	mī:t	mī:t	mī:t	mī:t	mí:t
มือ	mǐ:	mǐ:	mǐ:	mǐ:	mǐ:	mí:	mǐ:
เมฆ	mê:k	khī:-fâ:	mê:k	mê:k	khī:-fâ:, kô:n-fâ:	mê:k	khī:-fǎ:, kô:n-fǎ:
เม็ย	mǎa	mǎa	mǎa	mǎa	mǎa	mía	mǎa

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
ไม้กวาด	fì:y	mây-fì:y	fì:y	fì:y	ᵑú:, mây:y-fì:y	fó:y	fì:y, mây:kuát
ไม้ขีด	mây-khì:t- fây	kháp-fây	mây-khì:t	mây-khì:t- fây	káp-fây, kân-káp-fây	mây-khì:t- fây	mây-khì:t- fây
ยวง	būa	yũᵑ	būa	būa	būa	būa	būa
ยา	yǎ:	yǎ:	yǎ:	yǎ:	yǎ:	yǎ:	yǎ:
ย่า	ᵑá:	ᵑá:	ᵑá:	ᵑá:	mé:-tû:, tû:-ᵑá:,	ᵑā:	ᵑá:
ยาง (ยาง ต้นไม้)	yǎ:ᵑ yǎ:ᵑ-mây	yǎ:ᵑ	yǎ:ᵑ	yǎ:ᵑ	yǎ:ᵑ	yǎ:ᵑ	yǎ:ᵑ
ยาย	yǎ:y	yǎ:y	mé:-tû:	mé:-tháw	mé:-tû:	mē:-ᵑāy	mé:-tû:, yǎ:y
รวง	hũᵑ-khàw	hũᵑ- khàw	hũᵑ	hũᵑ	hũᵑ-khàw	húᵑ	hũᵑ
รองเท้า	kè:p	kè:p	kè:p	kè:p	kè:p	kè:p	ké:p
รอย	hǒ:y	hǒ:y	hǒ:y	hǒ:y	hǒ:y	hó:y	hǒ:y
เรือ	hĩa	hĩa	hĩa	hĩa	hĩa	hía	hĩa
เรือน	hĩan	hĩan	hĩan	hĩan	hĩan	hían	hĩan
ไร่	hǎy	hǎy	hǎy	suǎn	hǎy	háy	hǎy,
ลม	lǒm	lǒm	lǒm	lǒm	lǒm	lóm	lǒm
เล็บ	lép-mǐ:	lép	lép	lép	lép	lēp	lēp
เลือด	lĩat	lĩat	lĩat	lĩat	lĩat	lĩat	líat
วันขึ้น15 ค่ำ	khĩn-síp- hà:-khám	wǎn-khĩn- síp-hà:- khám	wǎn-sǐ:n- ᵑáy	ᵑian-phẽn	wǎn-sĩn- ᵑáy	ᵑian-phén	mǐ:-phěᵑ
วัว	ᵑũa	ᵑũa	ᵑũa	ᵑũa	ᵑũa	ᵑúa	ᵑũa
วา	wǎ:	wǎ:	wǎ:	wǎ:	wǎ:	wá:	wǎ:
เวลา กลางวัน	ᵑǎ:m-kā:ᵑ- wẽn	kā:ᵑ-wẽn	kā:ᵑ- wẽn	kā:ᵑ-wẽn	mĩ:-wẽn	kǎ:ᵑ-wén	mĩ:-wẽn
เวลาเช้า	sũay	tǒ:n-sǎw	ᵑā:m-mĩ:- sǎw	ᵑā:m-mĩ:- sǎw	mĩ:-sǎw, sǎw	tǒ:n-sǎw	mĩ:-sǎw

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
หู	hủ:	hủ:	hủ:	hủ:	hủ:	hủ:	hủ:
เห็ด	hết	hết	hết	hết	hết	hết	hết
เหลน	lẻ:n	lẻ:n	lẻ:n	lẻ:n	lẻ:n	lẻ:n	lẻ:n
ไห	háy:η	háy	háy	háy	háy	háy	háy
อก	hỏk	hỏk	hỏk	nà:-hỏk	hỏk, nà:-hỏk	hỏk	hỏk

คำศัพท์ในชีวิตประจำวันในภาษาไทยถิ่นอีสาน 7 จังหวัดตามแนวลุ่มน้ำโขง
 อุบลราชธานี อำนาจเจริญ มุกดาหาร นครพนม หนองคาย บึงกาฬ และจังหวัดเลย

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
กระบก (หมากบ ก)	mà:k-bǒk	mà:k-bǒk	mà:k-kā?- bǒk	bǎk-ka?- bǒk	mà:k-bǒk	bǎk-kā?- bǒk	mǎ:k-bǒ:k
กล้วยไข่	kūay-kháy	kūay-kháy	kūay-kháy	kūay-kháy	kūay-kháy	kūay-khây	mǎk-kūay- kháy
กล้วย น้ำว้า	kūay-thǎi- nǎi:-?w:ŋ	kūay-nâ:m- wâ:	kūay-nâ:m- wâ:	kūay-nâ:m- wâ:	kūay-nâ:m	kuây-nâ:m- wâ:	mǎk-kūay- nâ:m
กล้วยหอม	kūay-hǎ:m	kūay-hǎ:m	kūay-hǎ:m	kūay-hǎ:m	kūay-hǎ:m	kūay-hǎ:m	mǎ:k-kūay- hǎ:m
กล้วย หักมุก	kūay-hǎk- múk	kūay-hǎk- múk	kūay-hǎk- múk	kūay-hǎk- múk	kūay-hǎk- múk	kūay-hǎk- múk	mǎ:k-hǎk- múk
กะทกรก	mǎk-kā?- tók-lók	màk-kā?- tók-lók	màk-kā?- thók-lók	bǎk-kā?- thók-lók	bǎk-kā?- thók-lók	bǎk-kā?- thók-lók	mǎ:k-kǎ?- thō:k-lók
กะท้อน	mà:k-tǔ:ŋ	mà:k-tǔ:ŋ	mà:k-tǔ:ŋ	bǎk-tǔ:ŋ	mà:k-tǔ:ŋ	bǎk-tǔ:ŋ	mǎ:k-tǔ:ŋ
กิ่งไม้	ŋá:-mây	ŋá:-mây	ŋá:-mây	ŋá:-mây	ŋá:-mây	ŋā:-mây	ŋá:-mǎy
ขุ่น	bǎk-mî:	mà:k-mî:	màk-mî:	bǎk-mî:	màk-mî:	bǎk-mî:	mǎ:k-mî:
ข้าวโพด	khâw-khôt	khâ:w-phôt	mà:k-sǎ:- lî:, khâ:w-phôt	bǎk-khâw- khô:t	mà:k-sǎ:- lî:, bǎk-khâw- khô:t	bǎk-khâw- khô:t	mǎ:k-sǎ:- lî:, mǎ:k-khâw- khô:t
ชิง	hǔa-sǐŋ- khây	hǔa-sǐŋ- khây	hhǔa-sǐŋ- khây	hǔa-sǐŋ- khây	hǔa-sǐŋ- khây	hǔa-sǐŋ- kháy	sǐŋ:-khây
แคนตาลูป	khê:n-tǎ:- lû:p	khê:n-tǎ:- lû:p	màk-khê:n- tǎ:-lûp	bǎk-tê:ŋ	mà:k-khê:n- tǎ:-lûp	khê:n-tǎ?- lû:p	mǎ:k-tê:ŋ- khê:n-tǎ:- lûp
เงาะ	bǎk-ŋǔ??	bǎk-ŋǔ??	màk-ŋǔ??	bǎk-ŋǔ??	màk-ŋǔ??	mǎk-ŋǔ??	mǎk-ŋǔ??
ชมพู	bǎk-sǒm- phú:	sǒm-phú:	sǒm-phú:	sǒm-phú:	bǎk-kiǎŋ	sóm-phū:	mǎ:k-cǎŋ
ชะอม	phǎk-khǎ:	phǎk-khǎ:	phǎk-khǎ:	phǎk-khǎ:	phǎk-khǎ:	phǎk-khǎ:	phǎk-náv
ถั่วนาง	ŋá:-nǎ:ŋ	ŋá:-nǎ:ŋ	ŋá:-nǎ:ŋ	ŋá:-nǎ:ŋ	ŋá:-nǎ:ŋ	ŋā:-nǎ:ŋ	ŋá:-nǎ:ŋ
ดอก กระเจียว	dǔ:k-kā?- cǎw	dǔ:k-kā?- cǎw	dǔ:k-kā?- cǎw	dǔ:k-kā?- cǎw	dǔ:k-kā?- cǎw	dǔ:k-kā?- cǎw	dǔ:k-kā?- cǎw
ดอกแค	dǔ:k-khê:-	khê:-thúŋ	dǔ:k-khê:-	khê:-thúŋ	dǔ:k-khê:-	dǔ:k-khê:-	dǔ:k-khê:-

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
ใบตะขบ (ผักอีหล่า)	phǎk-ʔi:- lá:	phǎk-ʔi:- lá:	phǎk-ʔi:- lá:	phǎk-ʔi:- lá:	phǎk-ʔi:- lá:	phǎk-ʔi:- lá:	phǎk-ʔi:- lá:
ใบหนาด	bāy-nà:t	tôn-nà:t	bāy-nà:t	bāy-nà:t	bāy-nà:t	bāy-nà:t	bāy-ná:t
ใบโหระพา	buā-lāʔ- phǎ:	bāy-hǒ:-lāʔ- phǎ:	hǒ:-lāʔ- phǎ:	bāy-hǒ:- lāʔ-phǎ:	bāy-hǒ:- lāʔ-phǎ:	bāy-lāʔ- phǎ:	bāy-húa- lā:-phǎ:
ผักกะเจต น้ำ	phǎk-kāʔ- sèt-nâ:m	phǎk-kaʔ- sèt-nâ:m	phǎk-kāʔ- sèt-nâ:m	phǎk-kāʔ- sèt-nâ:m	phǎk-kāʔ- sèt-nâm	phǎk-kāʔ- sèt-nâ:m	phǎk-kǎʔ- sét-nám
ผักกะเจต (กะเสด)	phǎk-kāʔ- sèt-khō:k	phǎk-kāʔ- sèt	phǎk-kāʔ- sèt	phǎk-kāʔ- sèt	phǎk-kāʔ- sèt	pǎk-kāʔ- sèt	phǎk-kǎʔ- sét
ผักกะหล่ำ	kǎʔ-lám- pī:	phǎk-kǎʔ- lám	phǎk-kǎʔ- lám	pǎk-kǎʔ- lám	phǎk-kǎʔ- lám	huǎ-pī:	phǎk-kǎ- lám
ผักกาด	phǎk-kāt	phǎk-kāt	phǎk- kāt-hīn	phǎk- kāt:	phǎk-kāt	phǎk-kāt	phǎk-kát
ผักกาดขาว	phǎk-kāt- khǎ:w	phǎk-kāt-k hǎ:w	phǎk-kāt- khǎ:w	phǎk-kāt- khúa-hó:	phǎk-kāt- nǒ:	phǎk-kāt- khǎ:w	phǎk-kát-k hǎ:w
ผักกาด เขียว	phǎk-kāt- hīn	phǎk-kāt- hīn	phǎk-kāt- hīn	phǎk-kāt- hīn	phǎk-kāt- hīn	phǎk-kāt- hín	phǎk-kát- hīn
ผักกาดขี้ เฒ่า	phǎk-kāt	phǎk-kāt- nǎ:	phǎk-kāt- nǎ:	phǎk-kǎʔ- nǎ:	phǎk-kāt- nǒ:	phǎk-kāt- nǎ:	nǎ:m-ʔi:- nǎ:
ผักกุ่ม	phǎk-kúm	phǎk-kúm	phǎk-kúm	phǎk-kúm	phǎk-kúm	phǎk-kúm	phǎk-kúm
ผักขี้ หูด (หมากหูด)	mà:k-hù:t	mà:k-hù:t	mà:k-khī- hù:t	bǎk-khī- hù:t	mà:k-khī- hù:t	mǎ:k-hù:t	mǎ:k-khī- hú:t
ผักขี้ เหล็ก	phǎk-khī- lěk	phǎk-khī- lěk	phǎk-khī- lěk	phǎk-khī- lěk	phǎk-khī- lěk	phǎk-khī- lěk	bāy-khī- lěk
ผักเขยง (กะแยะ)	phǎk-kāʔ- nǎʔ	phǎk-kāʔ- nǎʔ	phǎk-khāʔ- nǎʔ	phǎk-khāʔ- nǎʔ	phǎk-kāʔ- nǎʔ	pǎk-khāʔ- nǎʔ	phǎk-kǎʔ- nǎʔ
ผักโขม	phǎk-hǒm	phǎk-hǒm	phǎk-hǒm	phǎk-hǒm	phǎk-hǒm	phǎk-hǒm	phǎk-hǒm
ผักคะ น้า	phǎk-khāʔ- nâ:	phǎk-khāʔ- nâ:	phǎk-khāʔ- nâ:	phǎk-khāʔ- nâ:	phǎk-khāʔ- nâ:	phǎk-khāʔ- nâ:	phǎk-khāʔ- nǎ:
ผักชะ อม	phǎk-khǎʔ	phǎk-khǎʔ	phǎk-khǎʔ	phǎk-khǎʔ	phǎk-khǎʔ	phǎk-khǎʔ	phǎk-khǎʔ
ผักขี้ ไทย	phǎk-hǒ:m- pǒ:m, phǎk-sǐ:	phǎk-hǒm- pǒ:m, phǎk-sǐ:	hǒ:m-pǒ:m,	hǒ:m-pǒ:m,	phǎk-hǒ:m- pǒ:m,	hǒ:m-pǒ:m,	phǎk-hǒ:m, phǎk-sǐ:
ผักขี้ ฝรั่ง	phǎk-hǒ:m- pē:	phǎk-hǒ:m- pē:	hǒ:m-pē:	hǒ:m-pē:	phǎk-hǒ:m- pē:	hǒ:m-pē:	phǎk-hǒ:m
ผักขี้ ลาว	phǎk-sǐ- lǎ:w	phǎk-sǐ- lǎ:w	phǎk-sǐ:	phǎk-sǐ:	phǎk-sǐ:	phǎk-sǐ:	phǎk-sǐ:

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
ผักตบ	phǎk-kâm-cô:ŋ	phǎk-tǒp	phǎk-tǒp	phǎk-tǒp	phǎk-tǒp	phǎk-tǒp	phǎk-tǒp
ผักตำลึง	tām-nǐn	phǎk-tām-līŋ	phǎk-tām-nǐn	phǎk-tām-nǐn	tām-nǐn	tām-nǐn	tām-nǐn
ผักบุ้ง	phǎk-bûŋ	phǎk-bûŋ	phǎk-bûŋ	phǎk-bôŋ	phǎk-bûŋ	phǎk-bûŋ	phǎk-bô:ŋ
ผักปลัง	phǎk-pāŋ	phǎk-pāŋ	phǎk-pāŋ	phǎk-pāŋ	phǎk-pāŋ	phǎk-pǎŋ	phǎk-bǎŋ
ผักปอด	phǎk-pò:t	phǎk-pò:t	phǎk-pò:t	phǎk-pī:pūay	phǎk-pò:t	phǎk-pò:t	phǎk-pó:t
ผักแพว	phǎk-phê:w	phǎk-phê:w	phǎk-phê:w	phǎk-phê:w	phǎk-phê:w	phǎk-phê:w	phǎk-phê:w
ผักสะเดา	phǎk-kǎ?-dāw	phǎk-kǎ?-dāw	phǎk-kǎ?-dāw	phǎk-kǎ?-dāw	phǎk-sǎ?-dāw	pǎk-kǎ?-dāw	phǎk-kǎ?-dāw
ผักเสี้ยน	phǎk-sían	phǎk-sían	phǎk-sían	phǎk-sían	phǎk-sían	phǎk-sían	phǎk-sían
ผักอีฮิ้น (ผักเป็ด)	phǎk-ŋi:-hǐn	phǎk-ŋi:-hǐn	phǎk-ŋi:-hǐn	phǎk-ŋi:-hǐn	phǎk-ŋi:-hǐn	phǎk-ŋi:-hín	phǎk-ŋi:-hǐn
เฟือก	phìak	hũa-phìak	phìak	hũa-phìak	phìak	phìak	phìak
ฝรั่ง	bǎk-sǐ:-dā:	mǎ:k-sǐ:-dā:	mà:k-sí?-dā:	bǎk-sǐ:-dā:	mà:k-sǐ:-dā:	bǎk-sǐ:-dā:	mǎ:k-sǐ:-dā:
พริก	phík	phík	mà:k-phík	bǎk-phík	phǎk-phết	bǎk-phík	mǎ:k-phết
เพกา (ลิ้นไม้)	mà:k-lín-mây	lín-mây	mà:k-lín-mây	bǎk-lín-mây	bǎk-lín-mây	bǎk-lín-mây	mǎ:k-lín-mây
ฟัก	mà:k-fák	fák	mà:k-fák	bǎk-fák	phǎk-tôm	bǎk-fák	mǎ:k-tôm
ฟักทอง	mà:k-ŋi?	mǎ:k-ŋi?	mà:k-ŋi?	bǎk-ŋi?	mà:k-ŋi?	bǎk-ŋi?	mǎ:k-ŋi?
ฟักทอง (หมากอ๊)	mà:k-ŋi?	mǎ:k-ŋi?	mà:k-ŋi?	bǎk-ŋi?	mà:k-ŋi?	bǎk-ŋi?	mǎ:k-ŋi?
แฟง	mà:k-fê:ŋ	mà:k-fák	mà:k-fê:ŋ	fák-fê:ŋ	mà:k-tôm-nā:w	bǎk-fê:ŋ	mǎ:k-fê:ŋ
มะกอก	mà:k-kò:k	mà:k-kò:k	mà:k-kò:k	bǎk-kò:k	bǎk-kò:k	bǎk-kò:k	mǎ:k-kò:k
มะขาม ป้อม	mà:k-khǎ:m-pô:m	mà:k-khǎ:m-pô:m	mà:k-khǎ:m-pô:m	bǎk-khǎ:m-pô:m	bǎk-khǎ:m-pô:m	bǎk-khǎ:m-pô:m	mǎ:k-khǎ:m-pô:m
มะเขือ	mà:k-khǐa	mà:k-khǐa	mà:k-khǐa	bǎk-khǐa	mà:k-khǐa	bǎk-khǐa	mǎ:k-khǐa
มะเขือเทศ	mà:k-khǐa-thêt	mǎ?-khǐa-thêt	mà:k-khǐa-khǐa	bǎk-khǐa-khǐa	mà:k-lên	bǎk-khǐa-khǐa	mǎ:k-lên
มะเขือประ	mà:k-khǐa	mà:k-khǐa-pǎ?	mà:k-khǐa-pǎ?	mà:k-khǐa-pǎ?	mà:k-khǐa-phó:y	mà:k-khǐa-pǎ?	mǎ:k-khǐa-pǎ?

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
มะเขือพวง	mà:k-khê:ŋ	mà:k-khê:ŋ	mà:k-khê:ŋ	băk-khê:ŋ	mà:k-khîa-khîa	băk-kê:ŋ	má:k-khê:ŋ
มะเขือยาว	mà:k-khîa-hăm-mâ:	mà:k-khîa-hăm-mâ:	mà:k-khîa-hăm-mâ:	mà:k-khîa-hăm-mâ:	mà:k-khîa-hăm-mâ:	mà:k-khîa-hăm-mâ:	má:k-khîa-hăm-mâ:
มะเตี๋ย	mà:k-dîa	mà:k-dîa	mà:k-dîa	băk-dîa	mà:k-dîa	băk-dîa	má:k-dîa
มะนาว	mà:k-nă:w	mà:k-nă:w	mà:k-nă:w	băk-nă:w	mà:k-nă:w	băk-nă:w	má:k-nă:w
มะพร้าว	mà:k-phâ:w	má?-phâ:w	mà:k-phâ:w	băk-phâ:w	mà:k-phâ:w	băk-phâ:w	má:k-phâ:w
มะเฟือง	mà:k-fîaŋ	mà:k-fîaŋ	mà:k-fîaŋ	băk-fîaŋ	mà:k-fîaŋ	băk-fîaŋ	má:k-fîaŋ
มะไฟ	mà:k-fây	mà:k-fây	mà:k-fây	băk-fây	mà:k-fây	băk-fây	má:k-fây
มะม่วง	mà:k-múaŋ	mà:k-múaŋ	mà:k-múaŋ	băk-múaŋ	mà:k-múaŋ	băk-múaŋ	má:k-múaŋ
มะยม	mà:k-yôm	mà:k-yôm	mà:k-yôm	băk-yôm	mà:k-yôm	băk-yôm	má:k-yôm
มะรุม	phăk-ŋi:-hũm	phăk-ŋi:-hũm	phăk-ŋi:-hũm	phăk-ŋi:-hũm	phăk-ŋi:-hũm	păk-ŋi:-hũm	phăk-hũm
มะละกอ	mà:k-húŋ	mă:k-húŋ	mà:k-húŋ	băk-húŋ	mà:k-húŋ	băk-húŋ	má:k-húŋ
มะแว้ง	mà:k-khé:ŋ	mà:k-khé:ŋ	mà:k-khé:ŋ	mà:k-khê:ŋ	mà:k-khé:ŋ	mà:k-khé:ŋ	má:k-khé:ŋ
มะหวด	mà:k-huət	mà:k-huət-pá:	mà:k-huət	băk-huət-khâ:	mà:k-huət-khá:	mă:k-huət-khâ:	má:k-huət
รากไม้	hâ:k-mây	hâ:k-mây	hâ:k-mây	hâ:k-mây	hâ:k-mây	hâ:k-mây	há:k-kôk-máy
ลองกอง	mà:k-lǝ:ŋ-kǝ:ŋ	mà:k-lǝ:ŋ-kǝ:ŋ	mà:k-lǝ:ŋ-kǝ:ŋ	băk-lǝ:ŋ-kǝ:ŋ	băk-lǝ:ŋ-kǝ:ŋ	băk-lǝ:ŋ-kǝ:ŋ	má:k-lǝ:ŋ-kǝ:ŋ
ละมุด	mà:k-lā?-mút	mà:k-lā?-mút	mà:k-lā?-mút	băk-lā?-mút	băk-lā?-mút	băk-lā?-mút	má:k-lā?-mút
ลำไย	mà:k-lăm-yăy	lăm-yăy	mà:k-lăm-yăy	băk-lăm-yăy	băk-lăm-yăy	băk-lăm-yáy	má:k-lăm-yăy
ลูกท้อบ้าน (หมากมอนไซ)	mà:k-mǝ:n-kháy	mà:k-mǝ:n-kháy	mà:k-mǝ:n-kháy	băk-mǝ:n-kháy	mà:k-mǝ:n-kháy	băk-mǝ:n-khây	má:k-mǝ:n-kháy
ลูกหี (หมากเค็ง)	mà:k-khêŋ	mà:k-khêŋ	mà:k-khêŋ	băk-khêŋ	mà:k-khêŋ	băk-khêŋ	má:k-khêŋ
ลูกหว้า	mà:k-wà:	mă:k-wà:	mà:k-wà:	băk-wà:	băk-hà:	băk-wà:	má:k-wá:
ส้มเกลี้ยง	mà:k-sòm-kíaŋ	mà:k-kíaŋ	mà:k-kíaŋ	mà:k-kíaŋ	mà:k-kíaŋ	mà:k-kíaŋ	má:k-kíaŋ
สมอ (ส้มอ)	mà:k-sòm-mǝ:	sòm-mǝ:	mà:k-sòm-mǝ:	băk-sòm-mǝ:	băk-sòm-mǝ:	băk-sòm-mǝ:	băk-sòm-mǝ:

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
ส้มโอ	sòm-ໄອ:	mǎ:k-ໄອ:	mà:k-kíaŋ	bǎk-kíaŋ	bǎk-kíaŋ	bǎk-kíaŋ	mǎ:k-kíaŋ
สับปะรด (หมากนัต)	bǎk-nát	mà:k-nát	mà:k-nát	bǎk-nát	mà:k-nát	bǎk-nát	mǎ:k-nát
สาหร่ายน้ำ จืด (งา)	thǎw	thǎw	thǎw	thǎw	thǎw	thǎw	thǎw
หญ้า	ŋà:	ŋà:	ŋà:	ŋà:	ŋà:	ŋà:	ŋǎ:
หญ้าคา	ŋà:-khǎ:	ŋà:-khǎ:	ŋà:-khǎ:	ŋà:-khǎ:	ŋà:-khǎ:	ŋà:-khǎ:	ŋǎ:-khǎ:
หญ้าแฝก	ŋà:-phê:k	ŋà:-fê:k	ŋà:-fê:k	ŋà:-fê:k	ŋà:-fê:k	ŋà:-fê:k	ŋà:-fê:k
หญ้าแพรก	ŋà:-phê:k	ŋà:-phê:k	ŋà:-phê:k	ŋà:-phê:k	ŋà:-phê:k	ŋà:-phê:k	ŋǎ:-phê:k
หน่อไม้ ไม้บ้าน	nó:-mây- pháy-bōŋ	nó:-mây- pháy-bâ:n	pháy- bâ:n	nó:-mây- bōŋ	nó:-mây- pháy-bâ:n	nō:-mây- bōŋ	nó:-mǎy- pháy
หน่อไม้ไร่	nó:-mây- láy	nó:-mây- hǎy	nó:-mây- hǎy	nó:-mây- láy	nó:-mây- láy	nō:-mây- láy	nó:-mǎy- láy
หมาก ไข่ผ่า	kháy-phǎm	mà:k-kháy- phǎm	phǎm	mà:k-kháy- phǎm	mà:k-kháy- phǎm	mà:k-kháy- phǎm	phǎm
หมาก ไข่เนา	bǎk-kháy- nǎw	mà:k-kháy- nǎw	mà:k-kháy- nǎw	mà:k-kháy- nǎw	mà:k-kháy- nǎw	mà:k-kháy- nǎw	mǎ:k-kháy- nǎ:w
หมากเขว	mà:k-sě:w	mà:k-sě:w	mà:k-sě:w	bǎk-sě:w	mà:k-sě:w	bǎk-sě:w	mǎ:k-sě:w
หมากสัง	mà:k-sǎŋ	mà:k-sǎŋ	mà:k-sǎŋ	mà:k-sǎŋ	mà:k-sǎŋ	mà:k-sǎŋ	mǎ:k-sǎŋ
หมากเฒ่า	mà:k-máw	mà:k-máw	mà:k-máw	bǎk-máw	mà:k-máw	mǎ:k-māw	mǎ:k-máw
หัวหอม แดง (บัว)	hǎw:m-dē:ŋ	hǎw:m-dē:ŋ	hǎw:m-búa	hǎw:m-búa	hǎw:m-búa	hǎw:m-būa	hǎw:m-búa

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
งูเห่า	งูหนี:-háw	งูหนี:-háw	งูหนี:-háw	งูหนี:-háw	งูหนี:-háw	งูหนี:-háw	งูหนี:-háw
ข้าง	sá:ŋ	sá:ŋ	sá:ŋ	sá:ŋ	sá:ŋ	sá:ŋ	sá:ŋ
ต่อ	tó:	tó:	tó:	tó:	tó:	tō:	tó:
ตะกวด	lě:n	lě:n	lě:n	lě:n	lě:n, hìa	lé:n, hìa	lě:n
ตะขาบ	khì:-khěp	khì:-khěp	khì:-khěp	khì:-khěp	khì:-khěp	khì:-khěp	khí:- khěp
เต่า	táw	táw	táw	tá:w	táw	tā:w	táw
แตง	tǎk-tē:n	tē:n	tē:n	tē:n	tē:n	tě:n	tě:n
นกกะจอก	nók-kā?- cò:k	nók-kā?- cà:p	nók-kā?- cò:k	nók-kā?- cò:k	nók-kā?- cò:k	nōk-kā?- cò:k	nōk-cók
นกกะทา	nók-kā?- thā:	nók-kā?- thā:	nók-thā:	nók-kā?- thā:	nók-kā?- thā:	nōk-thā:	nōk-kā?- thā:
นกกะทุ้ง	nók-kā?- thũŋ	nók-kā?- thũŋ	nók-thũŋ	nók-kā?- thũŋ	nók-kā?- thũŋ	nōk-kā?- thũŋ	nōk-kā?- thũŋ
นกกะปูด	nók-köt	nók-köt	nók-köt	nók-kā?- pù:t	nók-köt	nōk-pù:t	nōk-kā?- pù:t
นกกะยาง	nók-cāw	nók-ŋǎ:ŋ	nók-cā:w	nók-kā?- ŋǎ:ŋ	nók-kā?- ŋǎ:ŋ	nōk-cā:w	nōk-ŋǎ:ŋ
นกเขา	nók-khǎw	nók-khǎw	nók-khǎw	nók-khǎw	nók-khǎw	nōk-khǎw	nōk-khǎw
นกคุ้ม	nók-khúm	nók-khúm	nók-khúm	nók-khúm	nók-khúm	nōk-khúm	nōk-khúm
นกเอี้ยง	nók-ŋiəŋ	nók-ŋiəŋ	nók-ŋiəŋ	nók-ŋiəŋ	nók-ŋiəŋ	nōk-ŋiəŋ	nōk-ŋiəŋ- mō:
ปลาเขย (ปลากะเขย)	pā:-kā?- ŋě:ŋ	pā:-khā?- ŋě:ŋ	pā:-khā?- ŋě:ŋ	pā:-khǎ?- ŋě:ŋ	pā:-kā?- ŋě:ŋ	pǎ:-khā?- ŋé:ŋ	pǎ:-khǎ?- ŋě:ŋ
ปลากด	pā:-köt	pā:-köt	pā:-köt	pā:-köt	pā:-köt	pǎ:-köt	pǎ:-köt
ปลากะสุต	pā:-sù:t	pā:-sù:t	pā:-sù:t	pā:-sù:t	pā:-sù:t	pǎ:-sù:t	pǎ:-sú:t
ปลากริม ข้างลาย	pǎ:-mǎt	pǎ:-mǎt	pǎ:-mǎt	pǎ:-mǎt	pǎ:-mǎt	pǎ:-mǎt	pǎ:-mǎt
ปลากัด	pā:-kǎt	pā:-kǎt	pā:-kǎt	pā:-kǎt	pā:-kǎt	pǎ:-kǎt	pǎ:-kǎt
ปลากัดจีน	pā:-kǎt-cī:n	pā:-kǎt-cī:n	pā:-kǎt-cī:n	pā:-kǎt	pā:-kǎt-cī:n	pǎ:-kǎt-cī:n	pǎ:-kǎt-cī:n
ปลากัดหม้อ	pā:-kǎt-mǎ:	pā:-kǎt-mǎ:	pā:-kǎt-mǎ:	pā:-kǎt	pā:-kǎt-mǎ:	pǎ:-kǎt-mǎ:	pǎ:-kǎt-mǎ:
ปลาขาว	pā:-khǎ:w	pā:-khǎ:w	pā:-khǎ:w	pā:-khǎ:w	pā:-khǎ:w	pǎ:-khǎ:w	pǎ:-khǎ:w

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
ปลาช่อน	pāi-khó:	pāi-khó:	pāi-khó:	pāi-khó:	pāi-khó:	pǎi-khō:	pǎi-khó:
ปลาชะโด	pāi-dō:	pāi-dō:	pāi-dō:	pāi-dō:	pāi-dō:	pǎi-dō:	pǎi-sāi-dō:
ปลาชิว	pāi-sǐw	pāi-sǐw	pāi-sǐw	pāi-sǐw	pāi-sǐw	pǎi-sǐw	pǎi-sǐw
ปลาชิวขาว	pāi-sǐw	pāi-sǐw- fā:w	pāi-sǐw	pāi-sǐw- fā:w	pāi-sǐw- fā:w	pǎi-sǐw	pǎi-sǐw- fā:w
ปลาตุก	pāi-dūk	pāi-dūk	pāi-dūk	pāi-dūk	pāi-dūk	pǎi-dūk	pǎi-dūk
ปลานกเขา	pāi-nók- khǎw	pāi-nók- khǎw	pāi-fī-táy	pāi-nók- khǎw	pāi-nók- khǎw	pǎi-nōk- khǎw	pǎi-nōk- khǎw
ปลานิล	pāi-nǐn	pāi-nǐn	pāi-nǐn	pāi-nǐn	pāi-nǐn	pǎi-nín	pǎi-nǐn
ปลาบึก	pāi-bǐk	pāi-bǐk	pāi-bǐk	pāi-bǐk	pāi-bǐk	pǎi-bǐk	pǎi-bǐk
ปลาบู่	pāi-bú:	pāi-bú:	pāi-bú:	pāi-bú:	pāi-bú:	pǎi-bū:	pǎi-bú:
ปลาทราย	pāi-sāi- wǎ:y	pāi-sāi- wǎ:y	pāi-sāi- wǎ:y	pāi-sāi- wǎ:y	pāi-sāi- wǎy	pǎi-sāi- wǎ:y	pǎi-sāi- wǎ:y
ปลาหมอ	pāi-khěŋ	pāi-khěŋ	pāi-khěŋ	pāi-khěŋ	pāi-khěŋ	pǎi-khěŋ	pǎi-khěŋ
ปลาหลด	pāi-lǒt	pāi-lǒt	pāi-lǒt	pāi-lǒt	pāi-lǒt	pǎi-lǒt	pǎi-lǒt
ปลาหาง นกยูง	pāi-hǎ:ŋ- nók-yũ:ŋ	pāi-hǎ:ŋ- nók-yũ:ŋ	pāi-hǎ:ŋ- nók-yũ:ŋ	pāi-hǎ:ŋ- nók-yũ:ŋ	pāi-hǎ:ŋ- nók-yũ:ŋ	pǎi-hǎ:ŋ- nōk-yũ:ŋ	pǎi-hǎ:ŋ- nōk-yũ:ŋ
ปลาไหล	fīan	fīan	fīan	fīan	fīan	fīan	fīan
ปลิง	pīŋ	pīŋ	pīŋ	pīŋ	pīŋ	pǐŋ	pīŋ
ผีเสื้อ (แมงกะป๋าย)	mě:ŋ-kāi- bīa	mě:ŋ-kāi- bīa	mě:ŋ-kāi- bīa	mě:ŋ-kāi- bīa	mě:ŋ-kāi- bīa	phī:-sīa	mě:ŋ-kāi- bīa
ผึ้ง	phè:ŋ	phìŋ	phè:ŋ	phô:ŋ	phè:ŋ	phè:ŋ	phǒ:ŋ
ผึ้งมีม	mīm	mīm	mīm	mīm	mīm	mīm	mím
มดดำ	mót-dā:m	mót-dām	mót-dām	mót-ŋá:m	mót-dām	mōt-dām	mōt-dām
มดแดง	mót-dē:ŋ- sòm	mót-dē:ŋ	mót-dē:ŋ- sòm	mót-sòm	mót-sòm	mōt-dē:ŋ	mōt-sòm
มดแดงไฟ (มดคันไฟ)	mót-dē:ŋ- sǎ:y	mót-khǎn	mót-dē:ŋ- fǎy	mót-dē:ŋ- sǎ:y, mót-khǎn	mót-dē:ŋ- sǎ:y	mōt-sǎ:y	mōt-dē:ŋ- sǎ:y
มดปึก	mót-pì:k	mót-pì:k	mót-pì:k	mót-pì:k	mót-pì:k	mōt-pì:k	mōt-pí:k

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
มอด	mó:t	mó:t	mó:t	mó:t	mó:t	mó:t	mó:t
มั่ว	má:	má:	má:	má:	má:	má:	mǎ:
แมงปอ	mǎ:ŋ-kǎ?-sô:	mǎ:ŋ-pǎ:	mǎ:ŋ-kǎ?-sô:	mǎ:ŋ-pǎ:	mǎ:ŋ-pǎ:	mǎ:ŋ-pǎ:	mǎ:ŋ-pǎ:
แมงป่อง	mǎ:ŋ-ŋǎ:t	mǎ:ŋ-ŋǎ:t	mǎ:ŋ-ŋǎ:t	mǎ:ŋ-ŋǎ:t	mǎ:ŋ-ŋǎ:t	mǎ:ŋ-ŋǎ:t	mǎ:ŋ-ŋǎ:t
แมงป่องข้าง	mǎ:ŋ-ŋǎ:w	mǎ:ŋ-ŋǎ:w	mǎ:ŋ-ŋǎ:w	mǎ:ŋ-ŋǎ:w	mǎ:ŋ-ŋǎ:w	mǎ:ŋ-ŋǎ:w	mǎ:ŋ-ŋǎ:w
แมงมั่ว	mǎ:ŋ-má:	mǎ:ŋ-má:	mǎ:ŋ-má:	mǎ:ŋ-má:	mǎ:ŋ-má:	mǎ:ŋ-má:	mǎ:ŋ-mǎ:
แมงมุม	mǎ:ŋ-mǎ:m	mǎ:ŋ-mǎ:m	mǎ:ŋ-mǎ:m	mǎ:ŋ-mǎ:m	mǎ:ŋ-mǎ:m	mǎ:ŋ-mǎ:m	mǎ:ŋ-mǎ:m
แมลง	mǎ:ŋ	mǎ?-lǎ:ŋ	mǎ:ŋ	mǎ:ŋ	mǎ:ŋ	mǎ:ŋ	mǎ:ŋ
แมว	mǎ:w	mǎ:w	mǎ:w	mǎ:w	mǎ:w	mǎ:w	mǎ:w
ยุง	ŋǎ:y	ŋǎ:ŋ	ŋǎ:ŋ	ŋǎ:ŋ	ŋǎ:ŋ	ŋǎ:ŋ	ŋǎ:ŋ
เรือด	líat	líat	líat	híat	híat	líat	líat
ไร	lǎy	hǎy	hǎy	hǎy	hǎy	láy	lǎy
ลา	lǎ:	lǎ:	lǎ:	lǎ:	lǎ:	lá:	lǎ:
ลิง	líŋ	líŋ	líŋ	líŋ	líŋ	líŋ	líŋ
วัว	ŋǎ:a	ŋǎ:a	ŋǎ:a	ŋǎ:a	ŋǎ:a	ŋǎ:a	ŋǎ:a
วัวขุน	ŋǎ:a-phǎn-níá	ŋǎ:a-khǎn	ŋǎ:a	ŋǎ:a-khǎn	ŋǎ:a-khǎn	ŋǎ:a	ŋǎ:a-khǎn
เสือ	sǎa	sǎa	sǎa	sǎa	sǎa	sǎa	sǎa
ไล่เตียน	khǎ:-kǎ?-dǎan	khǎ:-kǎ?-dǎan	khǎ:-kǎ?-dǎan	khǎ:-kǎ?-dǎan	khǎ:-kǎ?-dǎan	khǎ:-kǎ?-dǎan	khǎ:-kǎ?-dǎan
หมัด	mǎ:t	mǎ:t	mǎ:t	mǎ:t	mǎ:t	mǎ:t	mǎ:t
หมา	mǎ:	mǎ:	mǎ:	mǎ:	mǎ:	mǎ:	mǎ:
หมู	mǎ:	mǎ:	mǎ:	mǎ:	mǎ:	mǎ:	mǎ:
หอยขม (หอยจุก)	hǎ:y-khǎ:m, hǎ:y-cù:p	hǎ:y-cù:p	hǎ:y-cù:p	hǎ:y-khǎ:m	hǎ:y-cù:p	hǎ:y-cù:p	hǎ:y-cù:p
หอยแครง	hǎ:y-khǎ:ŋ	hǎ:y-khǎ:ŋ	hǎ:y-khǎ:ŋ	hǎ:y-khǎ:ŋ	hǎ:y-khǎ:ŋ	hǎ:y-khǎ:ŋ	hǎ:y-khǎ:ŋ
หอยเชอรี่	hǎ:y-sǎ:-lí:	hǎ:y-sǎ:-lí:	hǎ:y-sǎ:-lí:	hǎ:y-pà:k-kúan, hǎ:y-nǎ:	hǎ:y-pà:k-kúan	hǎ:y-sǎ:-lí:	hǎ:y-sǎ:-lí:

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
หอยแมงภู่	hǎ:y-mǎ̌:ŋ-phú:	hǎ:y-mǎ̌:ŋ-phú:	hǎ:y-mǎ̌:ŋ-phú:	hǎ:y-mǎ̌:ŋ-phú:	hǎ:y-mǎ̌:ŋ-phú:	hǎ:y-mǎ̌:ŋ-phū:	hǎ:y-mǎ̌:ŋ-phǔ:
เห็บ	hǎp	hǎp	hǎp	hǎp	hǎp	hǎp	hǎp
เหา	hǎw	hǎw	hǎw	hǎw	hǎw	hǎw	hǎw
อีเห็น	ŋi:-hǎ̌:n	ŋi:-hǎ̌:n	ŋi:-hǎ̌:n	hǎ̌:n	hǎ̌:n	hǎ̌:n	hǎ̌:n

คำศัพท์ในชีวิตประจำวันในภาษาไทยถิ่นอีสาน 7 จังหวัดตามแนวลุ่มน้ำโขง
 อุบลราชธานี อำนาจเจริญ มุกดาหาร นครพนม หนองคาย บึงกาฬ และจังหวัดเลย

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
กระจ่า	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	ʔǎn	ʔǎn
กระจาด	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	ʔǎn	ʔǎn
กระจ่าง	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	ʔǎn	ʔǎn
กระจ่าง	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	ʔǎn	ʔǎn
กระจ่าง	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	ʔǎn	ʔǎn
กระดาน	phé:n	ʔān	phé:n	phé:n	phé:n	phē:n	phé:n
กระดาน	phé:n	phé:n	phé:n	pé:n	phé:n	pē:n	phé:n
กระต่าย	tō:	tō:	tō:	tō:	tō:	tǔ:	tǔ:
กระต่าย (ขูดมะพร้าว)	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	ʔǎn	ʔǎn
กระต่ายขาว	ʔān	ʔān	típ	típ	kó:ŋ	típ	kó:ŋ
กระโถน	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	ʔǎn	ʔǎn
กระท่อม	lǎŋ	thiǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	tú:p
กระบุง	ใช้ตามลักษณะ ʔān	ใช้ตามลักษณะ ʔān	ใช้ตามลักษณะ ʔān, núay	ใช้ตามลักษณะ ʔān	ใช้ตามลักษณะ ʔān	ʔǎn, hà:p (สอง อัน+ไม้คาน)	ใช้ตามลักษณะ ʔǎn
กล้วย	ใช้ตามลักษณะ núay	ใช้ตามลักษณะ wí:, khĩa	ใช้ตามลักษณะ núay, wí:, kì:p	ใช้ตามลักษณะ núay, wí:, khĩa,	ใช้ตามลักษณะ wí:	ใช้ตามลักษณะ núay, wí:, khĩa,	ใช้ตามลักษณะ wí:
กลอง	ʔān	núay	núay	núay	núay	nūay	núay
กล้า (ต้นกล้า)	ใช้ตามลักษณะ mát	ใช้ตามลักษณะ tôn	ใช้ตามลักษณะ tôn, mát, kì:p, nó:	ใช้ตามลักษณะ bĩa	ใช้ตามลักษณะ mát	ใช้ตามลักษณะ kǎ:, mát, kì:p, nó:	ใช้ตามลักษณะ mát
กวาง	tō:	tō:	tō:	tō:	tō:	tǔ:	tō:
กองฟอน	kō:ŋ	kō:ŋ	kō:ŋ	kō:ŋ	kō:ŋ	kō:ŋ	kō:ŋ
ก้อนเส้า	kō:n	kō:n	kō:n, ʔān	ʔān	kō:n	kō:n	kō:n
กะทอ	ʔān	kā?-thǎ:	ʔān	kā?-thǎ:	ʔān	kā?-thǎ:	ʔǎn

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
	mét	mí:n	mét	mét, mí:n	mét, mí:n	mét, mí:n	mín
ข้าวเหนียว	tó:n	phé:n	phé:n	phé:n	phé:n	phē:n	phé:n
ข้าวต้มมัด	khõ:m	khõ:m	mát	?ān, khõ:m	khõ:m	khó:m	khõ:m
ข้าวตอก	ใช้ตามภาษาที่ใส่ dò:k	ใช้ตามภาษาที่ใส่ mò:	ใช้ตามภาษาที่ใส่ dò:k	ใช้ตามภาษาที่ใส่ cò:k, thõŋ	ใช้ตามภาษาที่ใส่ dò:k	ใช้ตามภาษาที่ใส่ cò:k, khán, kǎ?-tǎ:, kǎ?-bũŋ	ใช้ตามภาษาที่ใส่ dó:k
ข้าวโพด	fǎk	fǎk	fák	fǎk	phǎk	fǎk	phǎk
ข้าวเม่า	ใช้ตามภาษาที่ใส่	ใช้ตามภาษาที่ใส่ khì:t, kǎ?-lõ:	ใช้ตามภาษาที่ใส่	ใช้ตามภาษาที่ใส่	ใช้ตามภาษาที่ใส่	ใช้ตามภาษาที่ใส่ cǎ:n, thùay, kǎ?-bũŋ	ใช้ตามภาษาที่ใส่
ข้าวหลาม	bāŋ	bāŋ	bāŋ	bāŋ	bāŋ	bāŋ	bǎŋ
ชิง	hǔa	hǔa	hǔa	hǔa, ญัŋ (ส่วนเล็กของหัว)	hǔa	hǔa	ญัŋ
ชื้อ	kõ:n	kõ:ŋ	kõ:ŋ	kõ:ŋ	kõ:n	kǎ:ŋ	kõ:n
ชื้อใต้	?ān	?ān	?ān	?ān	?ān	?ǎn	?ǎn
เขา	núay	?ān	khà:ŋ	?ān	khà:ŋ	?ǎn	?ǎn, khǎw
เขียง	?ān	?ān	?ān	?ān	?ān	?ǎn	?ǎn
เขี้ยว	lém	lém	lém	lém	lém	lēm	lém
เขี้ยว	sí:k	sí:k	khè:w	lém	lém	?ǎn, khè:w	lém
แข้ง	khà:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	khǎ:ŋ
แขน	khà:ŋ, khě:n	khà:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	khǎ:ŋ
ไข่	núay	núay	núay	núay	núay	nūay	núay
ไข่ปลา	phũaŋ	phũaŋ	phũaŋ	núay	núay	fó:ŋ	núay
คบเพลิง	?ān	?ān	?ān	?ān	?ān	?ǎn	?ǎn
ครก	núay	?ān	núay	núay	núay	?ǎn	?ǎn, núay
ครัว	lǎŋ	khũa	lǎŋ	lǎŋ	mó:ŋ	hò:ŋ	hó:ŋ, khũa
คลอง	khõ:ŋ	khõ:ŋ	mó:ŋ	bó:n	mó:ŋ	khó:ŋ	khõ:ŋ
ควาย	tõ:	tõ:	tõ:	tõ:	tõ:	tõ:	tõ:
คอ	khõ:	khõ:	khõ:	khõ:	khõ:	khó:	khõ:

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
คอก	khô:k	khô:k	khô:k	khô:k	khô:k	khô:k	khó:k
ค้อน	?ān	?ān	dūaŋ	?ān	?ān	hũa, ?ǎn	?ǎn
คันไถ	?ān	?ān	?ān	?ān	?ān	thǎy	khǎn
คันทนา	khǎn	khǎn	khǎn	bó:n, mó:ŋ	khǎn	khán	khǎn
คัมภีร์ ใบลาน	phù:k, bāy	phù:k	phù:k	phù:k	mát	māt	bǎy, māt
คำทนาย	khò:	khô:	khò:	khǎm- thuǎy	khǎm	khám- thuáy	khǎm- thuǎy
คิ้ว	?ān	khà:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	khǎ:ŋ
คู	khũ:	khũ:	khũ:	khũ:	khǎn	khú:	khũ:
เคียว	?ān	?ān	?ān	?ān	?ān	lēm, dǔaŋ	?ǎn
แคน	?ān	duāŋ	lém	?ān	?ān	?ǎn	tǎw
แคร่	khê:	?ān	?ān	?ān	?ān, tō:	?ǎn	tō:
โคก	khô:k	khô:k	khô:k	khô:k	mó:ŋ	khô:k	khó:k
โคจรกระดูก	khô:ŋ	khó:ŋ	khó:ŋ	khó:ŋ	khó:ŋ	khó:ŋ	khó:ŋ
งวง	ŋũaŋ	ŋũaŋ	ŋũaŋ	ŋũaŋ	ŋũaŋ	ŋúaŋ	ŋũaŋ
งา	ใช้ตามภาษาที่ใส่ mét	ใช้ตามภาษาที่ใส่ mét	ใช้ตามภาษาที่ใส่ mét	ใช้ตามภาษาที่ใส่ mét	ใช้ตามภาษาที่ใส่ thũŋ	ใช้ตามภาษาที่ใส่ mēt	ใช้ตามภาษาที่ใส่ mēt
งาช้าง	ŋǎ:	?ān	?ān, ŋǎ:	ŋǎ:	?ān	khũ:	ŋǎ:
งู	tō:	tō:	tō:	tō:	tō:	tǔ:	tǔ:
เงือก	tō:	tō:	tō:	tō:	tō:	tǔ:	tǔ:
เงื่อน	ŋúan	ŋúan	són	ŋúan	khò:	khò:	khó:t
จอก	nuǎy	?ān	nuǎy	bāy	?ān	nūay	dó:k
จอบ	?ān	?ān	?ān	?ān	?ān	dǔaŋ	?ǎn
จาน	bāy	?ān	bāy	?ān	bāy	bǎy, cǎ:n, kā?-bǎ:	bǎy
จิวร	phĩ:n	phĩ:n	phĩ:n, sút	phĩ:n	phĩ:n	phĩ:n	phĩ:n
เจดีย์	?ān	lǎŋ	?ōŋ	?ōŋ	?ōŋ	?ǔŋ, ?ǎn	?ǔŋ
ฉาบ	?ān	?ān	?ān, khú:	?ān	?ān	?ǎn	?ǎn

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
เฉลว	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	ʔǎn	ʔǎn
ซ็อน	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	ʔǎn	khǎn
ซ็อน(บัว)	ʔān	khǎn	ʔān	khǎn	ʔān	būaŋ	khǎn
ซ็อนล้อม	khú:	ʔān	ʔān	khú:	ʔān	khū:	khǎn
ซ้าง	tō:	tō:	tō:, siák	tō:	tō:	tǒ:	tǒ:
ซาม	bāy	ʔān	ʔān	bāy	bāy	bǎy	bǎy
ซึ้นเนื้อ	tó:n	tó:n	pù:t, tó:n	tó:n	tó:n	tō:n	tó:n
ซื่อ	sí:	sí:	sí:	sí:	sí:	sī:	sí:
เซือก	sèn	sèn	sèn	sèn	sèn	sèn	sén
ซอ (เครื่องดนตรี)	ʔān	tō:	nuǎy	khǎn	ʔān	bāŋ	khǎn
ซึ้น	phǐ:n	phǐ:n	phǐ:n	phǐ:n	tó:ŋ	phǐ:n	tǒ:ŋ
ซิ่ง	ʔān	tō:	ʔān	ʔān	ʔān	ʔǎn	ʔǎn
ซุง	thó:n	thó:n	thó:n	sũŋ	ʔān	ʔǎn	thó:n
ไซ	ʔān	lǎŋ	núay	núay	ʔān	nūay	ʔǎn
เณร	khõn	lú:p	ʔõŋ	lú:p	ʔõŋ	cúa	ʔõŋ
ดง	dõŋ	dõŋ	dõŋ	dõŋ	mó:ŋ	dõŋ	dõŋ
ดั่ง	ʔān	dāŋ	dāŋ	dāŋ	dāŋ	dāŋ	dǎŋ
ดาบ	dūaŋ	lém	dūaŋ	lém	lém	dūaŋ	lém
ด้าย	ใช้ตามลักษณะ múan	ใช้ตามลักษณะ lǎ:t	ใช้ตามลักษณะ kó:, sèn	ใช้ตามลักษณะ kô:	ใช้ตามลักษณะ kô:	ใช้ตามลักษณะ sèn, náy	ใช้ตามลักษณะ sén
ดาว	dūaŋ	dūaŋ	dūaŋ	dūaŋ	núay	nūay	núay
ดี (อวัยวะ)	phũaŋ	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	ʔǎn	ʔǎn
เดือน (พระจันทร์)	dūaŋ	dūaŋ	dūaŋ	dūaŋ	núay	nūay	núay
เดือน (เวลา)	dīan	dīan	dīan	dīan	dīan	dīan	dīan
แดน	khè:t	dē:n	dē:n	khà:ŋ	dē:n	dě:n	dě:n
ตลาด	mó:ŋ	mó:ŋ	mó:ŋ	mó:ŋ, bó:n,	mó:ŋ	mō:ŋ	mó:ŋ
ตอ	ʔān	tō:	tō:	tō:	tō:	tǒ:	tǒ:

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
ตะกร้อ	núay	núay	núay	lú:k	núay	nūay	núay
ตะกร้า	bāy	?ān	nūay	nūay	?ān	nūay	?ān
ตะกอ	?ān	tā?-kō:	?ān	?ān	?ān	khǎ:	?ān
ตะเกียง	?ān	?ān	núay	?ān	?ān	nūay	?ān
ตะขอ	?ān	?ān	?ān	?ān, khǎ:	?ān	khǎ:	?ān
ตะปลิง	núay	?ān	?ān	?ān	?ān	?ān	?ān
ตะล่อนข้าว	?ān	?ān, kā?-sǎ:	nūay	hǎ:ŋ	lǎŋ	lǎŋ	kǎ:p
ตะวัน	núay	dūaŋ	dūaŋ	dūaŋ	núay	nūay	nūay
ตั้ง	?ān	?ān	?ān	?ān	?ān	tāŋ	?ān
ตา	núay	núay	núay	khà:ŋ	núay	nūay	núay
ตาตุ่ม	?ān	?ān	khà:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	khǎ:ŋ
ต๋านาน	líaŋ	líaŋ	líaŋ	líaŋ	líaŋ	líaŋ	líaŋ
ตีน	khà:ŋ	tī:n	khà:ŋ	khà:ŋ	khǎ:ŋ	tī:n	khǎ:ŋ
ตุ่ม (ภาคข)	núay	núay	núay	núay	?ān, núay	hǎy	núay
ตุ่ม (เมล็ดที่ ผิวแห้ง)	túm	túm	túm	túm	túm	tūm	túm
ตือบ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	tù:p	lǎŋ
เตา	?ān	tāw	nūay	?ān	?ān	hǎa	tāw
เต่า	tō:	tō:	tō:	tō:	tō:	tǎ:	tǎ:
เต้าแคน	?ān	tāw	?ān	tāw	?ān	duǎŋ	tāw
เตี้ยว	phǎ:n	phǎ:n	phǎ:n	phǎ:n	phǎ:n	phǎ:n	tíaw
แดง	núay	núay	núay	núay	núay	nūay	núay
ไต	khà:ŋ	?ān	khà:ŋ	khà:ŋ	tāy	khà:ŋ	tǎy
ไตปลา	?ān	tāy	tāy	tāy	tāy	tǎy	tǎy
ถนน	sèn	sèn	sèn	sèn	sèn	thá:ŋ	sén
ถ้าง	núay	thǎŋ	núay	núay	thǎŋ	thǎŋ	thǎŋ
ถาด	bāy	thà:t	?ān	?ān	bāy	that, bǎy	?ān

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
นึ่ง (เมล็ด)	nîw	nîw	nîw	nîw	nîw	nîw	nîw
นึ่ง (อวัยวะ)	nîw	nîw	nîw	nîw	nîw	nîw	nîw
เนื้อ (ชิ้น)	tó:n	tó:n	tó:n, sî:n	tó:n	tó:n	tō:n	tó:n
บ้องกัญชา	?ān	bāŋ	bāŋ	bāŋ	?ān	bāŋ	bōi:ŋ
บ่อน	bó:n	mó:ŋ	mó:ŋ	bó:n	mó:ŋ	bōi:n	bó:n
บ่อน้ำ	bó:	bó:, mó:ŋ	mó:ŋ	bó:n	mó:ŋ	bōi:n	bó:
บั้งไฟ	bāŋ	bāŋ	bāŋ	bāŋ	bōi:ŋ, bāŋ	bāŋ	bāŋ
ป่า	khà:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	khǎ:ŋ
บาตร	núay	núay	núay	núay	núay	nūay	núay
บาทหลวง	?ōŋ	?ōŋ	?ōŋ	?ōŋ	?ōŋ	?ōŋ	?ōŋ
บ้าน	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ
บ้าน (หมู่บ้าน)	mú:-bāi:n	mú:-bāi:n	mú:-bāi:n	mú:-bāi:n	mú:	mū:	mú:
บาน หน้าต่าง	bā:n	bā:n, ?ān	bā:n	bā:n	bā:n	bǎ:n	bǎ:n
บายศรี	phǎi:	phǎi:	phǎi:	phǎi:n	pǎ:	phá:	phǎ:n
บึง	bīŋ	bīŋ	bó:n	bó:n	bīŋ	bōi:n	bīŋ
บุหรี	mñan	kò:k	kò:k	kò:k, tō:	kò:k, tō:	kò:k	kó:k
เบ็ด	khǎn	khǎn	lǎŋ, khǎn	khǎn	khǎn	lǎŋ	khǎn
โบสถ์	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ
ใบตอง	kâ:n, phé:n	kâ:n	kâ:n	kâ:n	kâ:n	bǎy	kǎ:n
ใบมีดโกน	bāy	bāy	bāy	bāy	?ān	?ǎn	?ǎn
ใบเสวย	bāy	?ān	?ān, bāy	?ān	?ān	?ǎn	?ǎn
ปม	khò:t	pōm	?ān	bó:n	pōm, kô:	bōi:n	khó:t
ประแจ	?ān	?ān	?ān	?ān	?ān	?ǎn	?ǎn
ประทัด	lú:k	dò:k	?ān	dò:k	dò:k	?ǎn	dó:k
ปล่อง	pó:ŋ	pó:ŋ	pó:ŋ	pó:ŋ	pó:ŋ	pōi:ŋ	pó:ŋ
ปลา	tō:	tō:	tō:	tō:	tō:	tǔ:	tǔ:

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
ปลีกกล้วย	ʔān	ʔān	hǎa	hǎa	ʔān	nūay	hǎa
ปอด	khà:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	khá:ŋ
ป่า	mó:ŋ	mó:ŋ	mó:ŋ	bó:n, pá:	mó:ŋ, khô:k	bō:n, pā:	mó:ŋ, khō:k
ปาก	pà:k	pà:k	pà:k	pà:k	pà:k	pà:k	pá:k
ป่าช้า	mó:ŋ	mó:ŋ	mó:ŋ	bó:n	mó:ŋ	bō:n	mó:ŋ
ปาน	pā:n	mó:ŋ	mó:ŋ	bó:n	mó:ŋ	mó:ŋ	dūaŋ
ปี	pī:	pī:	pī:	pī:	pī:	pī:	pī:
ปี	dūaŋ	ʔān, dūaŋ	nūay	dūaŋ	ʔān	ʔǎn	ʔǎn
ปู่	khǒn	khǒn	khǒn	khǒn	khǒn	khón	khǒn
ปู่ตา	mó:ŋ	mó:ŋ	mó:ŋ	mó:ŋ	mó:ŋ	mó:ŋ	mó:ŋ
เปล	ʔān, pē:	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	ʔǎn	ʔǎn
แป้น	phé:n	phé:n	phé:n	phé:n	phé:n	phē:n	pé:n
โปงกลาง	ʔān	wǒŋ	ʔān	wǒŋ	wǒŋ	wóŋ	lǎŋ
โป๊ะ	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	pǒ?	ʔǎn	pě:
ผม	sèn	sèn	sèn	sèn	sèn	sèn	sén
ผลไม้	nūay	nūay	nūay	nūay	nūay	nūay	nūay
ผ้า	phǐ:n	phǐ:n	phǐ:n	phǐ:n	phǐ:n	phǐ:n	phǐ:n
ผ้าไหว้	phǐ:n	phǐ:n	phǐ:n	phǐ:n	phǐ:n	phǐ:n	phǐ:n
ผี	tō:	tō:	tō:	tōn	tō:	tǒ:	tǒ:
ผีฟุ้งได้	nūay	dūaŋ	dūaŋ	dūaŋ	dūaŋ	dūaŋ	dūaŋ
ผืน	phǐ:n	phǐ:n,pháp	phǐ:n	phǐ:n	phǐ:n	phǐ:n	phǐ:n
เผือก	hǎa	hǎa	hǎa	hǎa	hǎa	hǎa	hǎa
แผล	bó:n	mó:ŋ	mó:ŋ	bó:n	mó:ŋ	bō:n,mō:ŋ	bá:t
ฝน	há:	há:	há:, thía	há:, thía	há:	há:, thía	há:
ฝักแค	dò:k	fǎk	nūay	fǎk	ʔān	nūay	nūay
ฝักบัว	ʔān	dò:k	nūay	fǎk	ʔān	nūay	ʔǎn
ฝักมะขาม	fǎk	fǎk	phǎk	fǎk	nūay	nūay	nūay
ฝ่ามือ	khà:ŋ	fá:-mǐ:	khà:ŋ	khà:ŋ	khá:ŋ	fā:-mí:	phá:

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
ฝ้าย	ใช้ตามลักษณะ sèn	ใช้ตามลักษณะ này, mưan	ใช้ตามลักษณะ này	ใช้ตามลักษณะ này	ใช้ตามลักษณะ lỏ:	ใช้ตามลักษณะ náy, dỏ:k	ใช้ตามลักษณะ dỏ:k
ฝ่าหม้อ	?ān	?ān	fǎ:	fǎ:	?ān	fǎ:	?ǎn
ฝ่าห้อง	phé:n	phé:n	phé:n	fǎ:	fǎ:	fǎ:	fǎ:
ฝึ	ใช้ตามลักษณะ bỏ:n	ใช้ตามลักษณะ túm, mỏ:η	ใช้ตามลักษณะ ?ān, mỏ:η	ใช้ตามลักษณะ bỏ:n	ใช้ตามลักษณะ mỏ:η	ใช้ตามลักษณะ huǎ	ใช้ตามลักษณะ fိ:
เฟือก	khỏ:η	fǎk	?ān	?ān	khỏ:η	?ǎn	phǎk
ไฟ	ใช้ตามลักษณะ mỏ:η	ใช้ตามลักษณะ bỏ:n, mỏ:η	ใช้ตามลักษณะ ?ān	ใช้ตามลักษณะ mét	ใช้ตามลักษณะ mỏ:η	ใช้ตามลักษณะ túm	ใช้ตามลักษณะ mět
พระ	lủ:p	lủ:p, ?ỏη	?ỏη	?ỏη	?ỏη	lủ:p	?ỏη
พริ่า	dưan	dưan, dỏ:m	?ān	dưan, dỏ:m	?ān	dưan	lém
พริก	nưay	nưay	nưay	nưay	nưay	nưay, mět	mět
พริกไทย	nưay	mět	mět	mět	mět, khuat	mět	mět
พลู	lủ:k	lủ:k	?ān, kǎ?-bỏ:k	bỏη	dỏ:k	bỏη	dỏ:k
ปลู	báy	báy	báy	báy	báy	báy	báy
พัด	?ān	?ān	?ān	?ān	?ān	?ǎn	?ǎn
พาน	?ān	?ān	?ān	?ān	?ān	?ǎn	?ǎn
พาย	?ān	dỏ:m	?ān	?ān	báy	?ǎn	?ǎn
พิน	?ān	?ān	?ān	?ān	tỏ:	?ǎn	?ǎn
แพ	lǎη	phẻ:	?ān, lỏm	bỏ:n	?ān	?ǎn	phẻ:
ไฟ	ใช้ตามลักษณะ kỏ:η	ใช้ตามลักษณะ báy	ใช้ตามลักษณะ sút	ใช้ตามลักษณะ sút	ใช้ตามลักษณะ sút, báy	ใช้ตามลักษณะ sút, báy	ใช้ตามลักษณะ báy
ฟาง	ใช้ตามลักษณะ kỏ:η	ใช้ตามลักษณะ mát	ใช้ตามลักษณะ kỏ:η	ใช้ตามลักษณะ sèn	ใช้ตามลักษณะ kỏ:	ใช้ตามลักษณะ mưan, sèn	ใช้ตามลักษณะ măt
พิน	ใช้ตามลักษณะ dỏn	ใช้ตามลักษณะ khỏ:n	ใช้ตามลักษณะ kỏ:η	ใช้ตามลักษณะ dỏn	ใช้ตามลักษณะ ?ān	ใช้ตามลักษณะ dỏn, lám	ใช้ตามลักษณะ ?ǎn
พีม	?ān	?ān	?ān	?ān	?ān	?ǎn	?ǎn
ฟูก	phé:n	phỏ:n	phỏ:n	thỏ:n	?an	?ǎn	thỏ:n
ไฟ	ใช้ตามลักษณะ kỏ:η	ใช้ตามลักษณะ kỏ:η	ใช้ตามลักษณะ kỏ:η	ใช้ตามลักษณะ kỏ:η, lỏt	ใช้ตามลักษณะ dỏ:k	ใช้ตามลักษณะ kỏ:η	ใช้ตามลักษณะ duǎη

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
รองเท้า	ใช้ตามลักษณะ kíŋ	ใช้ตามลักษณะ kú:	ใช้ตามลักษณะ kíŋ	ใช้ตามลักษณะ khàŋ, khú:	ใช้ตามลักษณะ khú:	ใช้ตามลักษณะ kīŋ, khà:ŋ	ใช้ตามลักษณะ khú:
ระฆัง	núay	núay	bāy	núay	núay	nūay, lú:k	ʔǎn
รักแร้	khà:ŋ	khâ:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ
รังผึ้ง	hǎŋ	hǎŋ	hǎŋ	hǎŋ	hǎŋ	háj	hǎŋ
ริ้ว	hûa	hûa	hûa	bó:n	khà:ŋ	thě:w	thě:w
รู้งินน้ำ	tō:	tō:	sǎ:y	tō:	mó:ŋ	tǔ:	tǔ:
ฐ	hũ:	hũ:	hũ:	hũ:	hũ:	hú:	hũ:
รูป	bāy	lú:p	ʔǎn	phé:n	phé:n	bǎy	hũ:p
เรือ	lǎm	lǎm	lǎm	lǎm	lǎm	lám	lám
เรือด	tō:	tō:	tō:	tō:	tō:	tǔ:	tǔ:
เรือน	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ
แระ้ว	ʔǎn	ʔǎn	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ
ไร	tō:	tō:	tō:	tō:	tō:	tǔ:	tǔ:
ไร่	phǐ:n	mó:ŋ, bó:n	háy	háy	mó:ŋ	phǐ:n	háy
ลอมฟาง	kō:ŋ	mó:ŋ	kō:ŋ	kō:ŋ	kō:ŋ	kǔ:ŋ	kǔ:ŋ, lǔ:m
ลั้ง	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	kō:ŋ	ʔǎn	ʔǎn	lǎŋ
ลาน	lǎ:n	lǎ:n	lǎ:n	bó:n	lǎ:n	lǎ:n	lǎ:n
ลิง	tō:	tō:	tō:	tō:	tō:	tǔ:	tǔ:
ลีน	ʔǎn	lín	ʔǎn	lín	lín	ʔǎn	lín
ลีนไก่	ʔǎn	lín	ʔǎn	lín	lín	ʔǎn	lín
ลูกกัญแจ	lú:k	lú:k	ʔǎn	lú:k	dò:k, lú:k	ʔǎn	núay
ลูกคาง	ʔǎn	ʔǎn	núay	lú:k	núay	ʔǎn	ʔǎn
ลูกหน้าไม้	lú:k	dò:k	dò:k	lú:k	ʔǎn	ʔǎn	ʔǎn
เล็บ	lép	lép	lép	lép	lép	lěp	lěp
เล้า	lǎŋ	lǎŋ, lâw	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ
เลื้อย	lú:k	khǎn	ʔǎn	khǎn	ʔǎn	ʔǎn	ʔǎn
วัด	wát	wát	wát	wát	mó:ŋ	wāt	wāt

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
วัว	tō:	tō:	tō:	tō:	tō:	tō:	tō:
ว่าว	tūa	?ān	?ān	?ān	?ān	?ān	tō:
วิหาร	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ
ศพ	sǒp	sǒp	sǒp	sǒp	sǒp	sǒp	sǒp
ศอก	sò:k	sò:k	khà:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	só:k
ศาลา	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ
สงฆ์	lú:p	lú:p	?ōŋ	?ōŋ	?ōŋ	lú:p	?ōŋ
สร้อย	sèn	sèn	sèn	sèn	sèn	sèn	sén
สวน	sūan	mó:ŋ, bó:n	sūan	sūan	mó:ŋ	sūan	sūan
ส้วม	lǎŋ	sùam	sùam	lǎŋ	hò:ŋ	lǎŋ	súam
สวิง	?ān	?ān	?ān	?ān	?ān	?ān	?ān
ส้อม	?ān	khǎn	?ān	khǎn	?ān	?ān	?ān
สะดือ	sǎ?-dī:	sǎ?-dī:	sǎ?-dī:	dā:ŋ	mó:ŋ	?ān	sǎ?-dī:
สะดุ้ง	?ān	?ān	lǎŋ	?ān	?ān	?ān	khǎn
สะพาน	sǎ?-phǎ:n	sǎ?-phǎ:n, mó:ŋ, bó:n	khǎa	bó:n	mó:ŋ	?ān	sǎ?-phǎ:n
สาก	?ān	?ān	?ān	?ān	?ān	?ān	?ān
สามเณร	lú:p	lú:p	?ōŋ	?ōŋ	?ōŋ	?ōŋ	?ōŋ
สายสร้อย	sèn	sèn	sèn	sèn	sèn	sèn	sén
สิม	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	sím
สิ่ว	hǎa	mét	mét	mét	mét	tūm	túm
สิ่ว	?ān	?ān	?ān	?ān	?ān	lēm	?ān
ส้อม	lǎŋ	?ān	?ān	?ān	?ān	dǎ:ŋ	?ān
เสียม	?ān	dūaŋ	?ān	?ān	?ān	lēm	?ān
เสื่อ	phǎ:n	phǎ:n	phǎ:n	phǎ:n	phǎ:n	phǎ:n	phǎ:n
เสื่อ	tō:	tō:	tō:	tō:	tō:	phǎ:n	tō:
เส้	?ān	?ān	?ān	?ān	?ān	?ān	sén
โสร่ง	phǎ:n	phǎ:n	phǎ:n	phǎ:n	tō:	phǎ:n	phǎ:n
ไต้ (อวัยวะ)	khǒt	khǒt	sèn	sèn	sèn	?ān	sén

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
ไส้ไก่ (ของที่มีลักษณะอย่างไส้)	ʔān	ใช้ตามน้ำหนัก khì:t, kǐʔ-lō:kām	phǎn	phǎn	phǎn	phúan	sén
ไส้เดือน	tō:	tō:	tō:	tō:	tō:	tǔ:	tǔ:
ไส้ติ่ง	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	ʔǎn	sáy
หงอน	ʔān	ŋwī:n	ʔān	hǔ:n	ʔān	ʔǎn	ʔǎn
หญ้า/ หญ้าคา	ใช้ตามลักษณะ kō:	ใช้ตามลักษณะ khó:n, pǎy-ŋà:	ใช้ตามลักษณะ kǒk	ใช้ตามลักษณะ tôn	ใช้ตามลักษณะ tôn, pháy	ใช้ตามลักษณะ tôn	ใช้ตามลักษณะ tón, kǔ:, táp
หวด	sèn	sèn	sèn	sèn	sèn	sèn	sén
หนอง (แอ่งน้ำ)	nǔ:ŋ	nǔ:ŋ	nǔ:ŋ	nǔ:ŋ	mǔ:ŋ	nǔ:ŋ	mǔ:ŋ
หน่อไม้	nó:	nó:	nó:	nó:	nó:	nō:	nó:
หนัง	lían	lían	lían	lían	lían	lían	lían
หน้าแข้ง	khà:ŋ	khà:ŋ	khè:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	khè:ŋ	khǎ:ŋ
หน้าจั่ว	nà:-cúa	cúa	cúa	ʔān	mǔ:ŋ	khà:ŋ	dǎ:n
หน้าต่าง	bā:n	bó:n	pó:ŋ	pó:ŋ	bā:n	pō:ŋ	pó:ŋ
หนาม	ʔān	lém	ʔān	ʔān	ʔān	ʔǎn	nǎ:m
หน้าไม้	ʔān	dūan, ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	ʔǎn	ʔǎn
หมก	hó:	mǒk	mǒk	mǒk	hó:	mǒk	hó:, mǒk
หมวก	bāy	ʔān	ʔān	ʔān	bāy	ʔǎn	ʔǎn
หม้อ	núay	núay, ʔān	ʔān	ʔān	núay	ʔǎn	núay
หมอน	núay	ʔān	núay	núay	núay	ʔǎn	núay
หมอลำ	khǎʔ-náʔ	kāʔ-náʔ, wǒŋ	khǎʔ-náʔ	khǒn	khǎʔ-náʔ, wǒŋ	khón	khǎʔ-nǎʔ, wǒŋ
หมา	tō:	tō:	tō:	tō:	tō:	tǔ:	tǔ:
หมู	tō:	tō:	tō:	tō:	tō:	tǔ:	tǔ:
หล่ม	lóm	khǔm, lóm	bó:n	bó:n	mǔ:ŋ	khǔm	lóm
หลาว	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	ʔǎn	ʔǎn
หลุม	lǔm	lǔm	lǔm	bó:n	lǔm	khǔm	lǔm

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
หวด	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	bāy	ʔǎn	ʔǎn
ห้วย	hò:ŋ	hùay	hùay	hùay	mó:ŋ	hūay	húay
หอ	lǎŋ	hǒ:	hǒ:	lǎŋ	mó:ŋ	lǎŋ	hǒ:
ห้อง	hò:ŋ	hǒ:ŋ	hò:ŋ	hò:ŋ	hò:ŋ	hò:ŋ	hǒ:ŋ
หอไตร	lǎŋ	hǒ:	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	hǒ:
หอย	núay	núay	tō:	tō:	tō:	tǒ:	núay
หัว	hǔa	hǔa	hǔa	hǔa	hǔa	hǔa	hǔa
หัวใจ	hǔa-cāy	dūaŋ	dūaŋ	núay	dūaŋ	hǔa-cāy	dǔaŋ
หัวปลี	ʔān	hǔa, ʔān	hǔa	huǎ	huǎ	huǎ	huǎ
หาง	hǎ:ŋ	hǎ:ŋ	hǎ:ŋ	hǎ:ŋ	hǎ:ŋ	hǎ:ŋ	ʔǎn
หำง	lǎŋ	hâ:ŋ	bó:n	bó:n	mó:ŋ	hà:ŋ	hǎ:ŋ
หิ้ง	mó:ŋ	hīŋ	hì:ŋ	hīŋ	mó:ŋ	ʔǎn	hīŋ
หิด	mó:ŋ	túm, bó:n, mó:ŋ	túm	bó:n	mó:ŋ	tūm	mó:ŋ
หิน	kô:n	kô:n	kô:n	kô:n	kô:n	kô:n	kǒ:n
หีบ	hì:p	núay, ʔān	ʔān	núay	núay	hì:p	ʔǎn
หู่	hǔ:	khâ:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	khà:ŋ	khǎ:ŋ
หูด	ใช้ตามลักษณะ mó:ŋ	ใช้ตามลักษณะ túm, bó:n, mó:ŋ	ใช้ตามลักษณะ mét	ใช้ตามลักษณะ bó:n	ใช้ตามลักษณะ túm	ใช้ตามลักษณะ tūm	ใช้ตามลักษณะ hǔa
เห็ด	dò:k	dò:k	dò:k	dò:k	dò:k	dò:k	dǒ:k
เหยี่ยว	tō:	tō:	tō:	tō:	tō:	tǒ:	tǒ:
เหา	tō:	tō:	tō:	tō:	tō:	tǒ:	tǒ:
แห	phǐ:n	phǐ:n	dá:ŋ	dá:ŋ	dā:ŋ	phǐ:n	dǎ:ŋ
แหลน	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	tō:	ʔǎn	tǒ:
แหวน	wǒŋ	wǒŋ	wǒŋ	wǒŋ	wǒŋ	wóŋ	wǒŋ
ไห	núay	núay	hǎy	núay	núay	nūay	núay
ไหม	ใช้ตามลักษณะ mūan	ใช้ตามลักษณะ nǎy	ใช้ตามลักษณะ mát	ใช้ตามลักษณะ mát, mūan	ใช้ตามลักษณะ phǐ:n	ใช้ตามลักษณะ sèn, kūm, muân	ใช้ตามลักษณะ phǐ:n

คำศัพท์	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร	นครพนม	หนองคาย	บึงกาฬ	เลย
อวน	phǎ:n	ʔān	dā:ŋ	phǎ:n	pà:k	thw̄:n	ʔān
อ่าง	núay	ʔān	ʔān	ʔá:ŋ	núay	ʔān	ʔá:ŋ
แอก	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	ʔān	khǎn
โอง	núay	núay	ʔān	núay	núay	bǎy	núay
เขื่อน	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ
เขื่อนคัว	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	mó:ŋ	hò:ŋ	hó:ŋ
เขื่อนไฟ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	lǎŋ	mó:ŋ	mō:ŋ	hó:ŋ

ภาคผนวก ก

ประวัติตำบลกลุ่มเป้าหมาย 7 จังหวัดตามแนวลุ่มน้ำโขง

ตำบลเหล่างาม อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี
ตำบลชานุมาน อำเภอชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ
ตำบลชะโนด อำเภอห้วยน้ำใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร
ตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม
ตำบลบึงกาฬ อำเภอบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ
ตำบลพานพร้าว อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย
ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ประวัติความเป็นมา บ้านโป่งเป้า ตำบลเหล่างาม อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

การตั้งถิ่นฐานของหมู่บ้านโป่งเป้า ประมาณปีพุทธศักราช 2450 บุคคลที่มาตั้งหมู่บ้านโป่งเป้าได้ย้ายมาจากเมืองปากพองกองยาง (บางคนใช้ว่า เมืองหมากพองกองหญ้า) ประเทศลาว ปัจจุบันเรียกว่า อัดปือ ปัจจุบันอยู่ในแขวงสาละวัน ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีนายสัง ปราบภัย และเพื่อนอีก 8 ครอบครัว¹ ย้ายเข้ามาครั้งแรกและตั้งถิ่นฐานที่บริเวณฝั่งแม่น้ำโขงฝั่งไทยซึ่งมีภูมิทัศน์โดยทั่วไปจะมีต้นมะม่วงขนาดใหญ่ ชาวบ้านตั้งชื่อว่าหมู่บ้านวังลับ (สามพันโบกในปัจจุบัน) สาเหตุที่เรียกว่า หมู่บ้านวังลับ เนื่องจากบริเวณพื้นที่หมู่บ้านติดกับขนาดใหญ่เหมือนพื้นที่ลับ อาศัยอยู่รอบสามพันโบก ได้ประมาณ 7-8 ปี เห็นปัญหาเมื่อเข้าสู่ฤดูหนาวหมู่บ้านวังลับจะมีลมแรงอีกทั้งยังไกลที่ทำการ ต่อมาเกิดอุทกภัยและมีพายุพัดอย่างแรง จึงจำเป็นต้องเคลื่อนย้ายอพยพถิ่นฐานขึ้นมาอยู่บริเวณบ้านโป่งเป้า ซึ่งมีทำเลเหมาะแก่การทำมาหากินมากกว่าบ้านวังลับ ห่างจากสามพันโบกเล็กน้อย และตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านโป่งเป้า

เหตุที่ตั้งชื่อว่าหมู่บ้านโป่งเป้าเพราะมีลักษณะเป็นโป่งและมีนกเป่ามาอาศัยอยู่ ซึ่งโป่งจะมีนกเป่ามาอาศัยสมัยก่อนจะเรียกว่า นกโป่งเป้า เนื่องจากว่าออกเสียงยากจึงตัดคำว่า นก ออกเหลือแค่คำว่า โป่งเป้า (บางสำนวนกล่าวว่า โป่ง แปรมาจากคำว่า โพรง เนื่องจากบริเวณพื้นที่ดังกล่าวมีโพรงขนาดใหญ่เป็นพื้นที่ลุ่ม และมักจะมีการเป่าลงมาหากิน ทำให้เรียกกันต่อมาว่า โพรงนกเป่า หรือ โป่งนกเป่า ก่อนจะแปรเป็นโป่งเป้าในภายหลัง)

เดิมบ้านโป่งเป้าอยู่ในเขตการปกครองขึ้นกับอำเภอเขมราฐ ต่อมาแยกมาขึ้นกับกิ่งอำเภอโพธิ์ไทรเมื่อปี พ.ศ.2525 เขตการปกครองแบ่งเป็น 9 หมู่บ้าน ประกอบด้วยบ้านห้วยม่วง บ้านดงตาหวัง บ้านคำจ้าว บ้านโป่งเป้า บ้านหนองฟานยืน บ้านเหล่างาม บ้านเกาะโรง บ้านพรสวรรค์ บ้านโนนสว่าง

ภาษาที่พูดในปัจจุบันอยู่ในกลุ่มภาษาลาว ซึ่งมีลักษณะทางเสียงคล้ายกับภาษาอีสานอุบลราชธานี ส่วนคนที่พูดภาษาล้านเดิมก่อนย้ายมานั้นไม่มีแล้ว

เดิมหมู่บ้านนี้ชาวบ้านจะช่วยกันทำงานโดยไม่มีค่าตอบแทน ราวกับเป็นที่พี่น้องกัน หรือที่เรียกว่า การลงแขก แต่ปัจจุบันด้วยวิถีชีวิตและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป การทำงานจึงเป็นการรับจ้างมีค่าตอบแทน

ด้านความเชื่อชาวบ้านจะนับถือผีปู่ตา ในฤดูทำนาก่อนลงทำนาชาวบ้านจะมีการเลี้ยงผีปู่ตาทุกปี เพื่อทำการบวชบาลให้ได้ผลผลิตทางการเกษตรที่ดี โดยจะทำพิธีเลี้ยงผีปู่ตาในวันพุธแรกของเดือนหก (ราวๆ มิถุนายน-กรกฎาคม) ประเพณีการเลี้ยงผีปู่ตาจะมีการถวาย ไก่ เหล้าขาว แก่เจ้าปู่ที่บ้านของเจ้าปู่ ร่างทรงเจ้าปู่เรียกว่า “เจ้ากวน” ซึ่งเป็นผู้แทนเจ้าปู่

¹ นามสกุลปราบภัยจึงเป็นนามสกุลที่ถูกบ้านส่วนใหญ่ใช้มากที่สุด ผู้ใหญ่บ้านคนแรกที่บ้านโป่งเป้าคือ นายคำดี หมื่นภูวงค์ นามสกุลนี้มีลูกบ้านใช้รองลงมา

เจ้าตา เพื่อสื่อสารระหว่างปู่ตากับชาวบ้าน เชื่อกันว่าหากคนในหมู่บ้านกระทำผิดทำเนียมที่นับถือกันมา เจ้าปู่เจ้าตาจะมาเข้าฝันเจ้ากวน เมื่อเจ้ากวนแก่จนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้ก็จะมีผู้สืบทอดต่อ แต่ต้องมีนามสกุลเดียวกับเจ้ากวนคนเดิม และจะเป็นบุคคลที่ชาวบ้านสามารถพึ่งพาอาศัยได้ นอกจากนี้ยังมีเจ้าขวัญเจ้าตาของหมู่บ้านที่ชาวบ้านเชื่อและนับถือ หากคนในหมู่บ้านกระทำผิดร้ายแรงเช่น ตัดต้นไม้ในหมู่บ้าน ชาวบ้านเชื่อว่าจะมีเสือวิ้งเข้าหมู่บ้าน และจะขอขมาเจ้าปู่โดยใช้แก้วยอดยาง (หมายถึง ลิงที่มาจากฝั่งลาว) มาเช่นเจ้าปู่เพื่อที่จะรักษาชีวิตของตนเองไว้ หรือถ้าไม่มีแก้วยอดยางก็ต้องเช่นด้วยชีวิตของคนที่ทำผิด

กรณีหากหญิงในหมู่บ้านแต่งงานกับผู้ชายถิ่นอื่น และพาเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านต้องมีการครอบครุ เรียกว่า การครอบเขย และถ้าชายในหมู่บ้านแต่งงานกับหญิงถิ่นอื่น และพาเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านก็มีการครอบครุเช่นกัน เรียกว่า การครอบไก่ รวมไปถึงบุคคลที่ย้ายเข้ามาทำงานใหม่ ทารกเกิดใหม่ก็ต้องผ่านพิธีกรรมเหล่านี้ เพื่อที่จะได้บอกหรือสื่อถึงเจ้าปู่ในหมู่บ้าน ให้คุ้มครอง ดูแล ปกป้องรักษา และใครจะเข้าจะออกหมู่บ้านต้องไปแจ้งเจ้ากวนบ้านก่อนเพื่อให้ปกป้องรักษา ความเชื่อเหล่านี้คนในหมู่บ้านก็ยังคงสืบทอดปฏิบัติกันมาจนถึงปัจจุบัน ประเพณีอื่นทั่วไปก็จะเหมือนกับประเพณีของชาวอีสานในจังหวัดอุบลราชธานี เช่น ตำข้าวเม่า ก่อนลงเกี่ยวข้าว ทำพิธีเอาข้าวขึ้นเล้า เป็นต้น

พื้นที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของอำเภอโพธิ์ไทร ลักษณะทั่วไปของพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มเชิงเขา การประกอบอาชีพหลักคือ ทำนา หารปลา ออกเรือ ปลูกมัน เลี้ยงสัตว์ อาชีพเสริมคือค้าขาย และปลูกพืชผักสวนครัว ผลไม้ถัณฑ์ ไม้กวาดดอกหญ้า นับถือศาสนาพุทธ และศาสนาคริสต์ ประชากรประมาณ 4,378 คน ครัวเรือนทั้งหมด 848 ครัวเรือน

ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลเหล่างาม อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดอุบลราชธานี มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลสองคอน อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ แม่น้ำโขง และประเทศลาว

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

ประวัติความเป็นมา ตำบลชานูมาน อำเภอชานูมาน จังหวัดอำนาจเจริญ

ประมาณปี พ.ศ.2321 สมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช แห่งกรุงธนบุรี ได้ทรงมีพระราชบัญชาให้พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ครั้นดำรงตำแหน่งพระราชอิสริยยศเป็นสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก และพระยาสุรสีห์ ยกทัพไปตีเมืองเวียงจันทน์ เมื่อตีเมืองเวียงจันทน์ได้ ได้เกลี้ยกล่อมชาวเมืองตะโปน (เซโปน) และประชาชนหัวเมืองลาวอื่นๆ อพยพมาอยู่บริเวณฝั่งขวาของแม่น้ำโขง บริเวณดงบังอี ใกล้กับห้วยทม ตั้งรากฐานอยู่ที่ท่าเมืองเก่าโดยเรียกชื่อบ้านว่า โนนก่ง และตั้งชื่อเมืองว่า คำเชื่อนแก้ว ในปี พ.ศ.2323 มีท้าวปาว (อาญาหลวง) เป็นผู้ปกครองเมือง

ประมาณปี พ.ศ.2326 ทางราชการได้ประกาศยุบเมืองคำเชื่อนแก้วเดิม ให้มาตั้งที่บ้านโคกก่ง ท้าวปาว (อาญาหลวง) เจ้าเมืองคำเชื่อนแก้วเดิม ได้มีบัญชาสั่งให้ท้าวราชบุตร บ้านนะสะเม็ง (ปัจจุบัน บ้านนาสะเม็ง เป็นตำบลนาสะเม็ง อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร) ท้าวอุปะฮาด บ้านกำปี้ (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นบ้านฤกษ์อุดม ตำบลสี้อ อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ) และท้าวราชวงศา บ้านปากช่อง ไปรวมกันอยู่บ้านโคกก่งแห่งเดียว เมื่อมารวมกันแล้วอาญาหลวงได้แต่งตั้งบุคคลเหล่านั้นเป็นทำงานทางราชการ เรียกว่า “มหาธิราช” เมืองแสน เมืองจันทร์ เมืองซ้าย เมืองขวา ได้สร้างเรือนจำไว้ซึ่งนักโทษ โดยใช้ไม้ฝ้าย และแต่งตั้งพระศรีวราจเป็นผู้ตัดสินความและอาญาหลวง ดำรงตำแหน่งเจ้าเมือง ต่อมาในปี พ.ศ.2370 ทางราชการได้แต่งตั้งอาญาหลวงคนใหม่ปกครอง

ต่อมาปี พ.ศ.2393 ตรงกับปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ได้มีบุตรหลานกรมการน้อยใหญ่ ผู้คนพลเมืองจากเมืองนครพนม ได้อพยพมาตั้งบ้านเรือนที่บ้านท่ายักษ์คุบริเวณริมแม่น้ำโขง สาเหตุที่ตั้งชื่อว่า บ้านท่ายักษ์คุ มีตำนานเล่าว่า มียักษ์ตนหนึ่งมาคุกเข่าก้มกราบปราสาทหิน ซึ่งตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขงฝั่งซ้าย (อยู่ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในปัจจุบัน) ตรงข้ามหน้าที่ว่าการอำเภอหลังเก่า (คุ เป็นภาษาท้องถิ่น แปลว่า คุกเข่า) สันนิษฐานว่า เขาซ้ายอยู่บริเวณหนองใหญ่ต่างหล่าง เขาขวาอยู่บริเวณหนองนาแมง ในปัจจุบัน การตั้งถิ่นฐานระยะแรกได้ตั้งบ้านเรือนเกาะกลุ่มเป็น 3 คุ่ม คือ คุ่มบ้านนาต่างหล่าง (ปัจจุบันอยู่ทางทิศตะวันตกของแก่งต่างหล่าง) คุ่มบ้านป่าหมาก (ปัจจุบันอยู่บริเวณเหนือห้วยอีกล่าง) คุ่มบ้านเหล่า (ปัจจุบันอยู่ทางทิศใต้ของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอชานูมาน มีวัดท่ายักษ์คุเป็นศูนย์กลาง (ปัจจุบันคือบริเวณหน้าที่ว่าการอำเภอหลังเก่า บริเวณหนองสิมลงมาจนถึงที่ธรณีสงฆ์วัดศรีบุญเรืองปัจจุบัน) ประชาชนได้พากันนำหินจากแม่น้ำโขง บริเวณที่เรียกว่า “หินคอกม้า” ในปัจจุบัน มาสร้างพระพุทธรูปศิลา เพื่อสักการบูชาและนำไปถวายยังเมืองต่างๆ เช่น เมืองคำเชื่อนแก้ว เมืองเขมราฐ เมืองอุบลราชธานี ฯลฯ บ้านท่ายักษ์คุ เนื่องจากอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำโขง ทำให้เกิดน้ำท่วมขังและเกิดโรคระบาด (โรคฝีดาษ) หลายครั้ง จึงมีผู้คนบางส่วนอพยพกลับไปตั้งถิ่นฐานที่บ้านนางัว บ้านผอยลม (ปัจจุบันอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม) ผู้คนบางส่วนได้อพยพเคลื่อนย้ายจากริมฝั่งแม่น้ำโขงห่างขึ้นมาทางทิศตะวันตกซึ่งเป็นที่เนินสูง

ต่อมาในปีระกา เอกศก จุลศักราช 1241 (พ.ศ. 2422) ตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 เจ้าพรหมเทวานุเคราะห์ (เจ้าหน่อคำ) เจ้าเมืองอุบลราชธานีคนที่ 4 ได้พาปลัดซ้าย (เคน) บุตรท้าวมณฑลราช เมืองลำเนาหนองปรือ (ปัจจุบันอยู่ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว) ซึ่งอพยพไพร่พลครอบครัวมาอาศัยอยู่กับเจ้าพรหมเทวานุเคราะห์ เข้าเฝ้าทูลขอพระราชทาน ตั้งบ้านทำยักซ์คูเมือง เนื่องจากบ้านทำยักซ์คูขยายตัวใหญ่ขึ้น

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งบ้านทำยักซ์คู เป็นเมืองมีชื่อว่า “ชานุมารมณฑล” (คำว่า ชานุมาร ตั้งชื่อตามตำนานของบ้านทำยักซ์คู (คุ แปลว่า คุกเข่า) ชานู มาจากคำว่า เข่า มารมาจากคำว่า ยักซ์, มาร รวมเรียกว่า “ชานุมาร”) พร้อมกับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ปลัดซ้าย (เคน) เป็น “พระประจัญจาตุรงค์”² และเป็นเจ้าเมืองคนแรก ขึ้นตรงต่อมณฑลอุบลราชธานี กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์เป็นผู้สำเร็จราชการมณฑลอุบลราชธานี

ระยะแรกพระประจัญจาตุรงค์ได้พาไพร่พลครอบครัวส่วนหนึ่งไปตั้งเมืองที่บ้านกระดาน (ปัจจุบันอยู่ในเขตพื้นที่เมืองแก้งกอก ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว) หาได้ตั้งที่บ้านทำยักซ์คูตามที่ได้รับโปรดเกล้าฯ ไว้แต่อย่างใด เนื่องจากบริเวณบ้านทำยักซ์คูมีน้ำท่วมขังและเกิดโรคระบาดอยู่บ่อยครั้ง ต่อมาภายหลัง พระประจัญจาตุรงค์ได้กวาดต้อนผู้คนพลเมืองบ้านกระดาน อพยพข้ามแม่น้ำโขงตรงบริเวณเหนือแก่งต่างหล่าง มาตั้งบริเวณทางใต้บ้านยักซ์คู เรียกว่า คุ่มบ้านไต้ (ปัจจุบันคือบ้านชานูมาน) ส่วนบ้านทำยักซ์คู เรียกว่า บ้านเหนือ (ปัจจุบันคือบ้านยักซ์คู พระประจัญจาตุรงค์ ได้สร้างศาลาว่าการ คุก และบ้านเรือนอยู่บริเวณระหว่างคุ่มบ้านทั้งสองคุ่ม (ปัจจุบันคือ บริเวณใต้วัดศรีบุญเรือง ไปจนถึงริมห้วยแก้วแก่งทางด้านตะวันตกของวัดศรีบุญเรือง โดยเรียกบริเวณนี้ว่า “คุ่มเจ้าเมือง” ครั้งหนึ่งได้มีเหตุการณ์เกิดไฟไหม้ครั้งใหญ่ขึ้น ณ บริเวณคุ่มเจ้าเมือง และลูกกลมไหม้บ้านเรือนราษฎร ได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก ต่อมาก็ได้มีการสร้างบ้านเรือนขึ้นมาใหม่และเกิดโรคระบาดหลายครั้ง

ต่อมาเมืองชานุมารมณฑล ถูกลดฐานะเป็นอำเภอชานุมารมณฑล ขึ้นตรงต่อเมืองอุบลราชธานี เมื่อราวปี พ.ศ.2443 – 2445 ไปจนถึงรัชสมัยรัชกาลที่ 5 (พ.ศ.2453)

² ตามตำนานที่เล่าสืบต่อกันมา ณ ริมฝั่งแม่น้ำโขง เขตประเทศลาว (สปป.ล.) ตรงกันข้ามกับที่ว่าการ อำเภอชานูมาน (หลังเก่า) มีปราสาทหินและยักซ์ตันหนึ่งมานั่งลงกราบไว้บริเวณใกล้ฝั่งเขตไทย รอยคุกเข่า และรอยนั่งปรากฏเป็นบั้งเล็ก ๆ ชาวบ้านจึงตั้งชื่อชุมชนนั้นว่า บ้านยักซ์คู ต่อมาหลังจากนั้น 90 ปี ทางราชการของประเทศลาวได้ส่งนักศึกษาเข้ามาศึกษาวิชาการในประเทศไทย เมื่อจบก็กลับประเทศ ขณะนั้นเป็นช่วงที่ฝรั่งเศสเข้ายึดครองประเทศลาว บุคคลนี้เกิดความไม่พอใจฝรั่งเศสจึงสร้างบ้านเรือนขึ้นที่บ้านยักซ์คู และขอพึ่งพระบรมโพธิสมภาร และได้รับบรรดาศักดิ์เป็น “พระประจัญจาตุรงค์”

ในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แยกมณฑลอีสานออกเป็น 2 มณฑล คือ มณฑลอุบลกับมณฑลร้อยเอ็ด เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2455 หลังจากนั้นไม่นาน กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการปรับปรุงการปกครองในเขตจังหวัดอุบลราชธานีอีกครั้งหนึ่ง โดยการลดฐานะบางอำเภอลงเป็นกิ่งอำเภอ และบางอำเภอก็ถูกยุบตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2455 อำเภอขามมูนมณฑลถูกลดฐานะลงอีกครั้งหนึ่งเป็นกิ่งอำเภอขามมูนมณฑล ขึ้นตรงต่ออำเภอเขมราฐและเป็นกิ่งอำเภอจนถึง พ.ศ.2501ทางราชการจึงยกฐานะกิ่งอำเภอขามมูนมณฑล เป็นอำเภอขามมูนมณฑล พร้อมกับเปลี่ยนชื่อจากเดิม “ขามมูน” (ผู้เปียดเปียน) เป็น ขามมูน (ผู้มีความมานะพยายาม) ขึ้นตรงต่อจังหวัดอุบลราชธานี

จนกระทั่ง พ.ศ.2536 ทางราชการได้ประกาศจัดตั้งจังหวัดอำนาจเจริญ และอำเภอขามมูนจึงได้มาแยกขึ้นตรงต่อจังหวัดอำนาจเจริญ จนถึงปัจจุบัน

ตำบลขามมูน มีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 15 หมู่บ้านคือ หมู่ 1 บ้านขามมูน หมู่ 2 บ้านนาสีดา หมู่ 3 บ้านโนนกุ้ง หมู่ 4 บ้านหินสัว หมู่ 5 บ้านยักษ์คู้ หมู่ 6 บ้านนาสีดาน้อย หมู่ 7 บ้านนิคมสงเคราะห์ 3 หมู่ 8 บ้านศรีสมบุญ หมู่ 9 บ้านนิคมสงเคราะห์ 2 หมู่ 10 บ้านนิคมสงเคราะห์ 1 หมู่ 11 บ้านนิคมสงเคราะห์ 4 หมู่ 12 บ้านนิคมสงเคราะห์ 5 หมู่ 13 บ้านนิคมสงเคราะห์ 6 หมู่ 14 บ้านโนนสำราญ หมู่ 15 บ้านโนนโพธิ์

อาชีพ อาชีพหลัก ทำนา ทำสวน ทำไร่ อาชีพเสริม ทอผ้า

ผลิตภัณฑ์ ผ้าลายขิด, ผ้าสไบขิด

ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลขามมูน อำเภอขามมูน จังหวัดอำนาจเจริญ ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดอำนาจเจริญ มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร

ทิศตะวันออก ติดต่อกับแขวงสุวรรณเขต ประเทศลาว

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี และอำเภอปทุมราชวงศา

จังหวัดอำนาจเจริญ

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอเสนางคนิคม และอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดอำนาจเจริญ AMNAT CHAROEN TOURIST MAP

สัญลักษณ์ Legend

	ที่ตั้งจังหวัด	Province Location
	อำเภอ	Amphoe (District)
	สถานที่ท่องเที่ยว	Tourist Attraction
	ทางหลวง	Highway
	แหล่งน้ำ, แม่น้ำ	Water, Stream
	เส้นขอบเขตจังหวัด	Province Boundary
	เส้นขอบเขตประเทศ	International Boundary
	เส้นขอบเขตอำเภอ	District Boundary

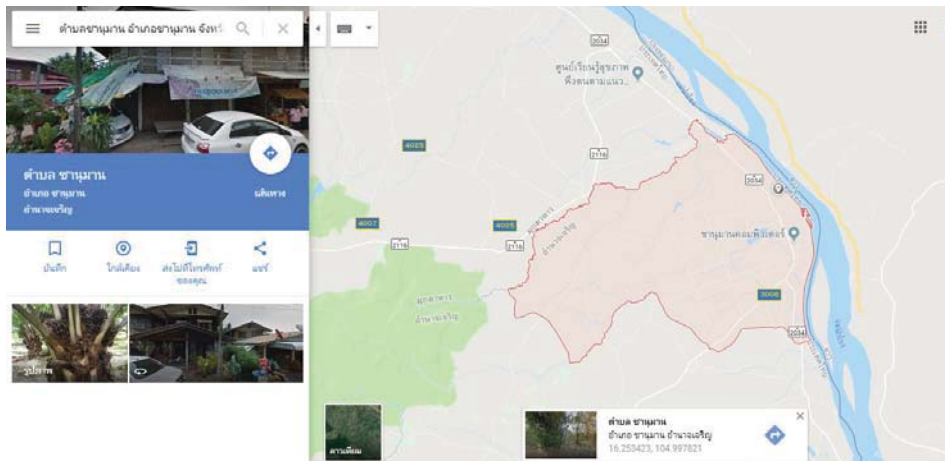
Scale 1 : 400,000
0 2 4 6 Kilometers

แผนที่จังหวัดอำนาจเจริญ

แผนที่ตำบลชานุมาน อำเภอชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ

ประวัติความเป็นมา ตำบลชะโนด อำเภอน้ำโง จังหวัดมุกดาหาร

พ.ศ.2120 มีชนกลุ่มหนึ่งฉลาดในการเลี้ยงสัตว์พาหนะทำไร่ทำสวน ตั้งบ้านเรือนในดงเขนย บ้านน้ำน้อยอ้อยหนู มีหลังคาเรือนประมาณ 70 หลัง หม่อมบ่าวหลวง ทำราชการขึ้นอยู่กับพระเจ้าแผ่นดินเวียงจันทน์ เป็นผู้ปกครองใหญ่ในบ้านนี้ มีภรรยาชื่อนางสิมมา นางสิมมานี้มีบุตรชายชื่อว่า คำสิงห์ และแก้วสิมพลี ครั้นพ.ศ. 2153 ปีฉลู เดือนอ้ายขึ้น 7 ค่ำ วันพุธ หม่อมบ่าวหลวงและนางสิมมา ยกเอาสัตว์และครอบครัวออกจากดงเขนยมาตั้งยังบึงขามริมดงโพน ทางทิศตะวันออกสายเหนือแล้วตั้งเป็นบ้านชื่อว่า บ้านหลวงโพนสิม (บ้านโพนสิม) เมื่อหม่อมบ่าวหลวงและนางสิมมาถึงแก่กรรม ท้าวคำสิงห์และท้าวสิมพลี สองพี่น้องปรึกษากันว่าบิดามารดาได้ถึงแก่กรรมแล้ว ยิ่งแต่พวกพี่น้องชาวบ้านที่อยู่บ้านหลวงโพนสิมมานานหลายปี แล้วเห็นว่าบ้านโพนสิมมีสัตว์พาหนะมากมาย หลังคาเรือนและผู้คนก็มีจำนวนมากขึ้น ไร่ทำนา ที่ทำมาหากินคับแคบลง น้ำบริโภคก็ไม่ใคร่ร่อย จึงตกลงกัน น่าจะขยายการทำมาหากินและค้าขายบริเวณแม่น้ำใหญ่ริมแม่น้ำโขง จึงได้แบ่งปันครัวเรือนสัตว์พาหนะและทรัพย์สินของที่เป็นมรดกทั้งปวง แล้วแยกกันลงไปตั้งบ้านที่ริมแม่น้ำโขงทิศตะวันตกเพราะเป็นโคกกว้างขวาง มีไม้ใช้ประโยชน์ คือไม้จิก ไม้รัง จำนวนมาก

พ.ศ. 2185 ปีวอก จัตวาศก ท้าวแก้วสิมพลี จึงได้ยกครัวมาตั้งริมฝั่งแม่น้ำโขงสายเหนือที่ป่าตาลใต้ปากห้วยมุก มีครัวเรือนมาด้วยประมาณ 40 หลังคาเรือน ท้าวคำสิงห์ก็ยกครัวเรือนและสัตว์พาหนะออกจากบ้านหลวงโพนสิมลงมาทางเหนือถึงแดนฝั่งแม่น้ำโขง เห็นสมควรตั้งบ้านอยู่ริมข้างฝั่งแม่น้ำโขงที่ทำหินลาดได้ถึงทำหินลาดเหนือครัวเรือนที่มาด้วยประมาณ 30 หลังคาเรือน ได้สร้างวิหาร ตั้งชื่อบ้านว่า บ้านท่าชะโนด

ครั้นพ.ศ. 2230 ปีมะเมีย เดือน 6 ขึ้น 3 ค่ำ วันอังคาร ท้าวคำสิงห์ก็ย้ายจากบ้านท่าชะโนด ข้ามไปตั้งบ้านใต้ปากห้วยชะโนด บ้านจึงชื่อว่า บ้านชะโนด มาจนเท่าทุกวันนี้ บ้านอยู่ทางใต้ส่วนวัดอยู่ทางเหนือ วัดนั้นอยู่ใกล้ริมห้วยฝั่งใต้จึงขนานนามชื่อวัดว่า วัดชะโนด เพราะมีป่าชะโนดอยู่แต่ก่อน จนพ.ศ. 2296 ปีมะเส็ง เดือน 12 วันพุธ การสร้างวัดชะโนดจึงสำเร็จลุล่วงทุกสิ่งภายในสามปี บ้านชะโนดขยายเป็นบ้านใหญ่ในเวลาต่อมากลายเป็นตำบลชะโนด มีหมู่บ้านในเขตการปกครอง 5 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านชะโนด หมู่ที่ 1, บ้านชะโนด หมู่ที่ 2, บ้านพาลูกา หมู่ที่ 3, บ้านพาลูกา หมู่ที่ 4 บ้าน, และบ้านโพธิ์เจริญ หมู่ที่ 5

พื้นที่ เป็นพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำโขง สลับป่าโปร่ง มีลำห้วยที่สำคัญ คือ ลำห้วยชะโนด มีทรัพยากร ธรรมชาติที่สร้างเศรษฐกิจให้ตำบลชะโนด คือ ทราย และกรวดจากแม่น้ำโขง

อาชีพหลัก ได้แก่ ทำนาปรัง ทำการเกษตรปลูกพืชระยะสั้น ข้าวโพด แตง ฟักทอง อาชีพเสริม ได้แก่ เลี้ยงโค กระบือ สุกร สัตว์น้ำจืด, รับจ้าง

ผลิตภัณฑ์ พวงกุญแจของที่ระลึก ผลิตภัณฑ์จากยางพาราสังเคราะห์

แหล่งน้ำ แม่น้ำโขง โดยการผันน้ำด้วยเครื่องสูบน้ำไฟฟ้าสูบน้ำจากลำน้ำโขง แจกจ่ายให้เกษตรกร บริเวณใกล้เคียง ตลอดแนวลำน้ำโขง

วัฒนธรรม ประเพณี เนื่องจากอำเภอห้วยน้ำใหญ่ตั้งติดฝั่งแม่น้ำโขงทุกๆ ปีจะมีการแข่งขันเรือยาวในวันออกพรรษา นอกจากนี้ยังมีประเพณีบุญกองข้าวหลังฤดูการเก็บเกี่ยวข้าวนาปี ประเพณีบุญห่อข้าวเดือนสิบเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับญาติหรือบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว และยังมีบุญข้าวจี่ในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคม

ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลชะโนด อำเภอห้วยน้ำใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร ตั้งอยู่ทางทิศเหนือปีกตะวันออกของจังหวัดมุกดาหาร มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังนี้

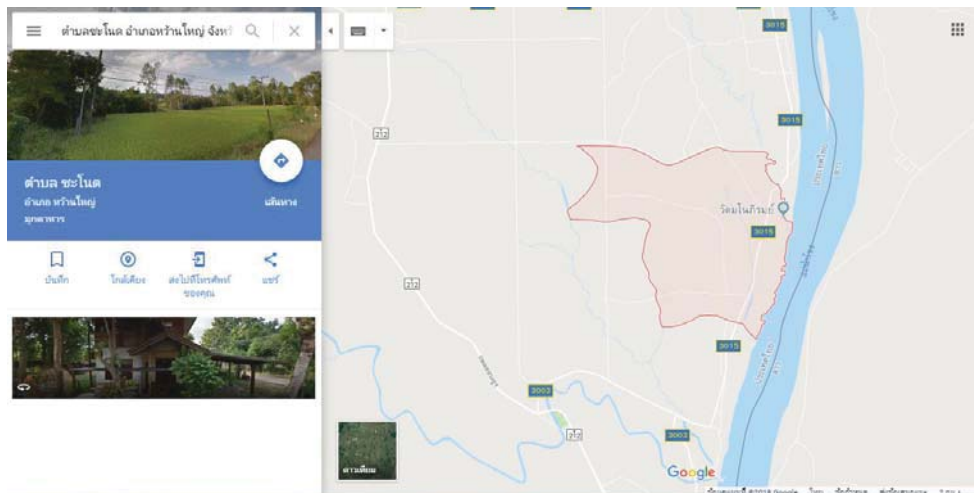
- ทิศเหนือ ติดต่อกับ บ้านห้วยน้ำน้อย ต.ห้วยน้ำใหญ่ อ.ห้วยน้ำใหญ่ จ.มุกดาหาร
- ทิศใต้ ติดต่อกับ บ้านทรายทอง ต.บางทรายน้อย อ.ห้วยน้ำใหญ่ จ.มุกดาหาร
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ แม่น้ำโขง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ บ้านนาสองห้อง ต.คำป่าหลาย อ.เมือง จ.มุกดาหาร

แผนที่จังหวัดมุกดาหาร

แผนที่ ตำบลชะโนด อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดมุกดาหาร

ประวัติความเป็นมา ตำบลชานุมาน อำเภอชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ

เมืองไชยบุรี อยู่ในตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม เดิมชื่อ "เมืองไชยสุทธอุตมบุรี" อยู่ในเขตการปกครองของเมืองเวียงจันทน์ ซึ่งเป็นเมืองขึ้นของไทยในสมัยก่อน ประวัติของเมืองไชยบุรี กล่าวไว้ว่าท้าวหม้อและนางสุนันทา เป็นหัวหน้าไทยใหญ่ ได้พาบุตรและบ่าวไพร่ อพยพลงมาจากแม่น้ำโขง จึงได้สร้างเมืองขึ้น และตั้งชื่อว่า "เมืองไชยสุทธอุตมบุรี"³ ขึ้นตรงต่อเมืองเวียงจันทน์ ซึ่งขณะนั้นเวียงจันทน์ขึ้นตรงต่อประเทศไทย ครั้นในสมัยรัชกาลที่ 3 เกิดกบฏเจ้าอนุวงศ์ ท้าวหม้อกลัวภัยจึงอพยพครอบครัวบ่าวไพร่หนีไปเมืองบึงกาฬ เมืองไชยสุทธอุตมบุรีจึงเป็นเมืองร้าง ต่อมารัชกาลที่ 3 ได้แต่งตั้งให้ราชวงศ์เสนซึ่งเป็นตระกูล "เสนจันทร์มิไช" ในปัจจุบันมาเป็นไชยราชวงษา ปกครองเมือง "ไชยสุทธอุตมบุรี"

หลายปีต่อมาได้เปลี่ยนชื่อจาก เมืองไชยสุทธอุตมบุรี เป็น เมืองไชยบุรี และยกฐานะเป็นอำเภอไชยบุรี ครั้น พ.ศ. 2450 ยุบอำเภอไชยบุรีเป็นตำบลไชยบุรี ให้เป็นตำบลหนึ่งในเขตอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม แล้วไปตั้งตำบลบึงกาฬเป็นอำเภอไชยบุรี ซึ่งภายหลังต่อมาจึงเรียกว่า อำเภอบึงกาฬ อยู่ในจังหวัดหนองคาย

ต่อมามีการเปลี่ยนเขตการปกครองมาอยู่ในเขตของอำเภอท่าอุเทน และได้เปลี่ยนชื่อเป็น "ตำบลไชยบุรี" จนถึงปัจจุบัน ประกอบไปด้วย 16 หมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่พูดภาษาไทยอีสาน นับถือศาสนาพุทธ

เนื่องจากราชวงศ์เสน ได้นำเอาประเพณีบุญบั้งไฟมาด้วยจึงทำให้มีการจัดประเพณีบุญบั้งไฟมาโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน งานบุญบั้งไฟนี้เป็นงานที่จัดเพื่อจุดบั้งไฟถวายพญาแถน เพื่อขอฝนให้ตกลงมาถูกต้องตามฤดูกาล ความเชื่อถือเดิมนั้น พี่น้องชาวไชยบุรีเชื่อว่า ถ้าไม่จัดงานบุญบั้งไฟแล้ว ก็อย่าหวังเลยว่าในปีนั้นจะมีน้ำพอกที่จะทำนาได้ และถือว่าเป็นงานสำคัญทางศาสนาในท้องถิ่นที่แฝงไว้ด้วยความหมายในทางขอฝนเทวดาเพื่อการกสิกรรม ทำไร่ ทำนา จึงได้ถือเอาวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ซึ่งตรงกับวันวิสาขบูชา ของทุกปี จัดกิจกรรมประเพณีบุญบั้งไฟขึ้น

เล่ากันว่าไชยบุรีเป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์ "ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว" เพราะตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขงและแม่น้ำสงคราม จึงจับปลาได้อย่างสะดวก สมัยเมื่อ 40 - 50 ปีที่ผ่านมา ปลาในแม่น้ำโขงและแม่น้ำสงครามมีมาก ขนาดที่เพียงแต่พายเรือเลียบไปตาม ริมฝั่งน้ำในเวลาประมาณ 19.00 น. เป็นต้นไป พอไปถึงจุดหนึ่งกระที่บ หรือขย่มเรือให้มีเสียงดัง ปลา (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นปลาสร้อย) ตกใจจะกระโดดเข้าไปในเรือเป็นจำนวนมาก

อาชีพหลัก ทำนา อาชีพเสริม เลี้ยงปลา, เลี้ยงโค-กระบือ, แปรรูปอาหารจากปลา

³ ชื่อเมืองไชยสุทธอุตมบุรี หมายถึงเมืองที่มีชัยชนะและอุดมสมบูรณ์ ที่ได้ชื่ออย่างนี้ก็เพราะว่า ในสมัยที่ตั้งเมืองนั้นมีการทำสงครามระหว่างกรุงเทพฯ กับเมืองเวียงจันทน์ และเวียดนามหลายครั้ง

ผลิตภัณฑ์ ส้มปลาชะโด

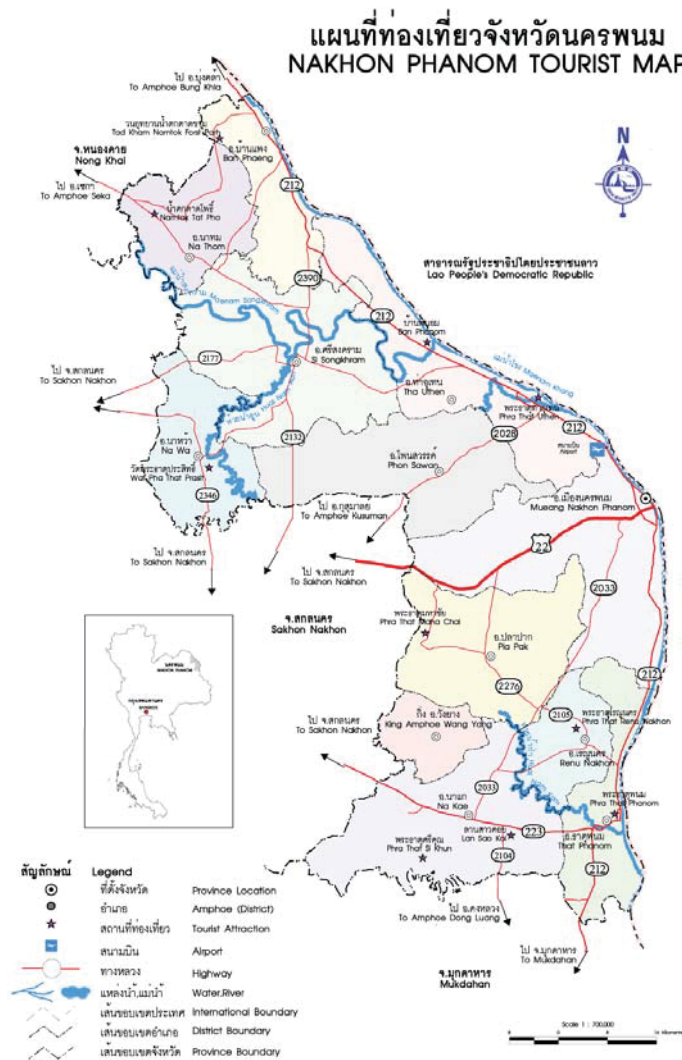
เขตพื้นที่ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลไชยบุรี อำเภอกำอูเทน จังหวัดนครพนม ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดนครพนม มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลพนอม อำเภอกำอูเทน จังหวัดนครพนม

ทิศใต้ ติดกับ ตำบลท่าจำปา อำเภอกำอูเทน จังหวัดนครพนม

ทิศตะวันออก ติดกับ แม่น้ำโขง

ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลหาดแพง และ ตำบลนาคำ อำเภอสรีสงคราม จังหวัดนครพนม

ประวัติความเป็นมา ตำบลพานพร้าว อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

เมืองพานพร้าว หรืออำเภอศรีเชียงใหม่ในปัจจุบัน เป็นเมืองเก่าแก่ที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนาน มีโครงกระดูกมนุษย์โบราณก่อนประวัติศาสตร์ยุคบ้านเชียง (3,000-8,000 ปี) ณ ริมห้วยโงง เขตอำเภอศรีเชียงใหม่-ท่าบ่อและกิ่งอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย นอกจากนี้มีเอกสารปรากฏชื่อเมืองพานพร้าวอยู่หลายแห่ง กล่าวคือ เมืองพานพร้าว ในพงศาวดาร ลาว (มหาสีลา วีระวงศ์) บางแห่งเป็น ฮารพร้าว หรือพังพาว เป็นชื่อเมืองโบราณ ปรากฏอยู่ในประวัติศาสตร์ลาว มาตั้งแต่ พ.ศ. 2078 เมืองพานพร้าวในสมัยปฏิรูปการปกครอง เป็นหัวเมืองในมณฑลลาวพวน ใน พ.ศ. 2436 ขึ้นอยู่กับอำเภอท่าบ่อ เมืองหนองคาย ต่อมาแบ่งเขตการปกครองเป็นอำเภอ จังหวัด เมืองพานพร้าว เป็นที่ตั้งของ อำเภอท่าบ่อ ครั้นอำเภอท่าบ่อย้ายมาตั้งอยู่ที่บ้านท่าบ่อ (อำเภอท่าบ่อ ปัจจุบัน) จึงตั้งตำบลพานพร้าว เป็นอำเภอศรีเชียงใหม่ สถานที่ราชการส่วนใหญ่ตั้งอยู่ที่บ้านศรีเชียงใหม่จึงได้ชื่อว่า "อำเภอศรีเชียงใหม่" มาตั้งแต่ พ.ศ. 2500 ถือว่าเป็นอำเภอที่ใกล้ชิดกับเมืองเวียงจันทน์มากที่สุด ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอำเภอ ศรีเชียงใหม่ได้ย้ายที่ทำการมาตั้งอยู่ที่ปัจจุบัน เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2543

บริเวณที่เมืองพานพร้าวในอดีต หรืออำเภอศรีเชียงใหม่ในปัจจุบัน น่าจะเป็นชุมชนขนาดใหญ่เนื่องจากเป็นที่ตั้งค่ายกองทัพของไทย พ.ศ.2078 ซึ่งเป็นระยะหลังของราชอาณาจักรล้านช้าง เชียงทอง (หลวงพระบาง) ที่ได้แผ่อิทธิพลครอบคลุมไปทั่วทั้งดินแดนทางใต้ และตะวันตกของอาณาจักรแล้ว เมืองพานพร้าวเป็นที่อยู่ของชาวล้านนา ในรัชกาลพระเจ้าโพธิสาลราช ผู้ครองนครเชียงทองล้านช้าง (พ.ศ.2053-2093) ทรงมีนโยบายที่จะปรับปรุงให้เวียงจันทน์เป็นศูนย์กลางการเมืองการปกครอง ของอาณาจักรล้านช้างมากขึ้น เพื่อทดแทนที่นครเชียงทองซึ่งตั้งอยู่ในยุทธภูมิที่ทุรกันดาร ทั้งอยู่ใกล้กับข้าศึกคือพม่า ในรัชกาลนี้ยังมีความสัมพันธ์กับอาณาจักรล้านนา และกลายมาเป็นตำนานของเมืองศรีเชียงใหม่มาจนปัจจุบัน เมืองพานพร้าว หรือ "ค่ายพานพร้าว" เป็นค่ายทหารที่มั่นชั่วคราวของกองทัพไทย ภายหลังได้เวียงจันทน์ (ปัจจุบันคือบริเวณ หน่วยปฏิบัติการตามลำแม่น้ำโขง)

ในปี พ.ศ. 2369 เจ้านุวงศ์ก่อการกบฏยกกองทัพชาวลาวเวียงจันทน์ลงไปกวาด ต้อนเอาชาวเวียงจันทน์ในเขตหัวเมืองของไทยกลับมาเวียงจันทน์ รัชกาลที่ 3 โปรดให้แม่ทัพหลวงยกทัพมาตีเวียงจันทน์อีกครั้งเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2370 ทัพหลวงไทยมาตั้งมั่นที่ "ค่ายพานพร้าว" เจ้านุวงศ์ทราบข่าวจึงพากันหลบหนีไป หลังจากนั้นยังมีการสู้รบอีกหลายครั้ง

เมืองพานพร้าวในสมัยปฏิรูปการปกครอง เป็นหัวเมืองในมณฑลลาวพวน ใน พ.ศ. 2436 ภายหลังขึ้นกับเมืองหนองคาย ต่อมาแบ่งเขตการปกครองเป็นอำเภอจังหวัดหนองคาย เมืองพานพร้าวเป็นที่ตั้งของอำเภอท่าบ่อ ครั้นอำเภอท่าบ่อย้ายมาตั้งอยู่ที่บ้านท่าบ่อ (อำเภอท่าบ่อปัจจุบัน) จึงตั้งตำบลพานพร้าวเป็นอำเภอศรีเชียงใหม่ สถานที่ราชการส่วน

ใหญ่อยู่ที่บ้านศรีเชียงใหม่ จึงได้ชื่อว่า "อำเภอศรีเชียงใหม่" มาตั้งแต่พ.ศ.2500 ถือเป็นอำเภอที่ใกล้ชิดกับเมืองเวียงจันทน์มากที่สุดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่ม มีป่าโปร่งและเนินเขาติดต่อกันระหว่างอำเภอสังขม มีแม่น้ำโขงไหลผ่าน ก่อให้เกิดประโยชน์ทางด้านเกษตรกรรมบริเวณริมแม่น้ำโขง มีจุดผ่อนปรนบ้านหม้อ ราษฎรทั้งสองประเทศที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดน ได้ติดต่อซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า เครื่องอุปโภค บริโภค ที่จำเป็นและแลกเปลี่ยนผลผลิตทางการเกษตร ตลอดจนอำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้า-ออก เพื่อร่วมงานประเพณีในเทศกาลต่างๆ ของประเทศไทยและสปป.ลาว

ประชาชนส่วนใหญ่พูดภาษาไทยอีสาน นับถือศาสนาพุทธ ประกอบไปด้วย 15 หมู่บ้าน พื้นที่ตำบลพานพร้าวสภาพทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มตามแนวแม่น้ำโขงจากทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออก ดินมีลักษณะเป็นดินร่วนปนทรายเหมาะแก่การปลูกพืชไร่และข้าว

อาชีพ อาชีพหลัก ไร่จ้าง และทำการเกษตร

ผลิตภัณฑ์ เครื่องสังฆภัณฑ์, มาลัยดินหอม, มะเขือเทศแห้ง

ด้านความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 99 นับถือศาสนาพุทธ และนับถือศาสนาอื่นๆ อีกร้อยละ 1 ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นไปตามวิถีชีวิตของพุทธศาสนิกชนทั่วไป และเป็น ขนบธรรมเนียมของชาวอีสานที่สืบทอดกันมา อาทิเช่น บุญประจำเดือน บุญข้าวกล้า บุญข้าวจี เป็นต้น นอกจากนี้มีประเพณีบุญบั้งไฟ งานประเพณีบุญแข่งเรือ บุญออกพรรษาและการทำ พิธีบายศรีสู่ขวัญในงานพิธีต่างๆ อำเภอศรี เชียงใหม่ เป็นเมืองที่พระพุทธศาสนาเจริญงอกงามมาเป็นเวลาช้านาน เป็นแหล่งธรรมะและพระอริยสงฆ์เห็นได้จากการที่มีพระอริยสงฆ์ที่เป็นที่เคารพนับถือของชาวพุทธ เผยแผ่พระพุทธศาสนาอยู่ในอำเภอศรีเชียงใหม่

ลักษณะที่ตั้ง อำเภอศรีเชียงใหม่ ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลพานพร้าว อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย อยู่ห่างจากตัวจังหวัดหนองคายไปทางทิศตะวันตก

ทิศเหนือ จดประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ทิศใต้ จดอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ทิศตะวันออกจด อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย

ทิศตะวันตก จดอำเภอสังขม จังหวัดหนองคาย

ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลพานพร้าว อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ตั้งอยู่ทางทิศเหนือปีกตะวันตกของจังหวัดหนองคาย มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังนี้

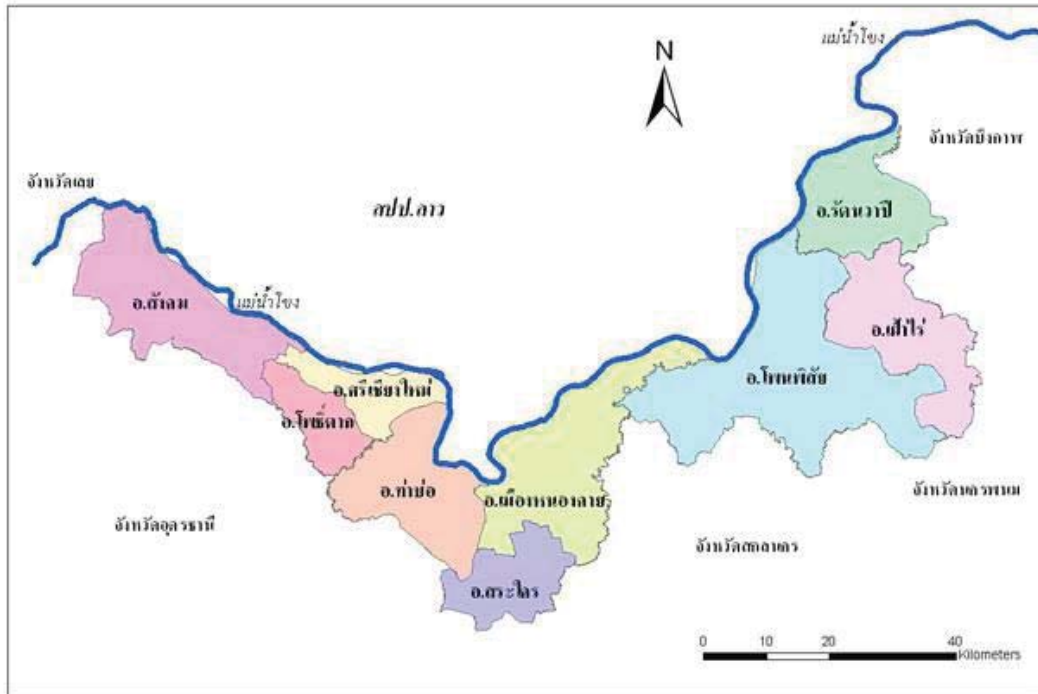
ทิศเหนือ ติดกับ แม่น้ำโขง

ทิศใต้ ติดกับ ตำบลหนองปลาปาก, ตำบลกอนาง อำเภอกำแพง จังหวัดหนองคาย

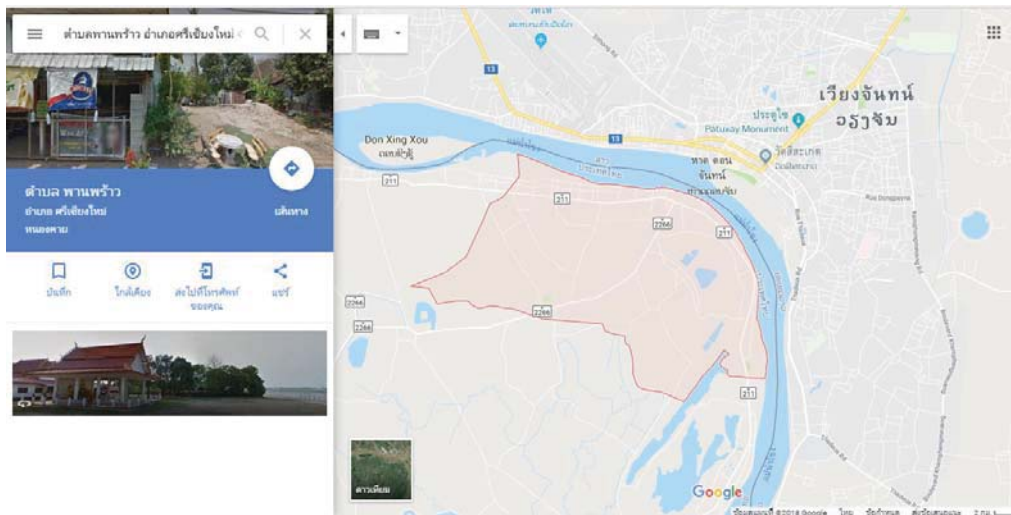
ทิศตะวันออก ติดกับ แม่น้ำโขง และ ตำบลกอนาง อำเภอกำแพง จังหวัดหนองคาย

ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลบ้านหม้อ อำเภอสรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

แผนที่ตำบลพานพร้าว อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

ประวัติความเป็นมา ตำบลเชียงคน อำเภอเชียงคน จังหวัดเลย

ชื่อ เชียงคน มีที่มาจากคำสองคำคือคำว่า “เชียง” ซึ่งมักใช้เป็นคำนำหน้าเมืองตามธรรมเนียมประเพณีไทยล้านนา ล้านช้าง ส่วนคำว่า “คน” เป็นชื่อของผู้สร้างเมืองคือ ขุนคน กษัตริย์แห่งเมืองเชียงทอง พระราชโอรสของ ขุนเคา (ขุนคว) แห่งอาณาจักรล้านช้าง ซึ่งเป็นเชื้อสาย ขุนลอ ในพงศาวดารล้านช้างกล่าวว่าเป็นปฐมกษัตริย์ลาวประมาณพุทธศักราช 1240 หรือ พุทธศตวรรษที่ 13 เมืองเชียงคนเดิมตั้งอยู่ที่เมืองชนะคาม ประเทศลาว

ประมาณ พ.ศ. 2250 อาณาจักรล้านช้างแยกออกเป็นสองอาณาจักรคือ อาณาจักรหลวงพระบาง และอาณาจักรเวียงจันทน์ อาณาจักรหลวงพระบางมีพระเจ้ากสิราชเป็นกษัตริย์ ส่วนอาณาจักรเวียงจันทน์มีพระเจ้าไชยองค์เว้เป็นกษัตริย์ มีการกำหนดอาณาเขตให้ดินแดนเหนือแม่น้ำโขงขึ้นไปเป็นอาณาเขตหลวงพระบาง และได้แม่น้ำโขงลงมาเป็นอาณาเขตเวียงจันทน์ ต่อมาทางหลวงพระบางได้สร้างเมืองปากเหืองซึ่งอยู่ฝั่งขวาของแม่น้ำโขงเป็นเมืองหน้าด่าน และทางเวียงจันทน์ได้ตั้งเมืองเชียงคนเป็นเมืองหน้าด่านเช่นกัน

ต่อมา พ.ศ. 2320 พระเจ้ากรุงธนบุรี โปรดให้เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกกับพระสุรสีห์ ยกทัพไปตีกรุงเวียงจันทน์ เมื่อตีเวียงจันทน์ได้จึงอัญเชิญพระแก้วมรกตกลับมายังกรุงธนบุรี แล้วได้รวมอาณาจักรล้านช้างเข้าด้วยกัน โดยให้เป็นประเทศราชของไทย มีการกวาดต้อนผู้คนมาอยู่เมืองปากเหืองมากขึ้น โปรดเกล้าฯ ให้เมืองปากเหืองขึ้นกับเมืองพิชัย ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 3 เจ้าอนุวงศ์ เจ้าเมืองเวียงจันทน์ คิดกอบกู้เอกราชเพื่อแยกเป็นอิสระจากไทยโดยยกกำลังจากเวียงจันทน์มายึดเมืองนครราชสีมา ในที่สุดเจ้าอนุวงศ์ถูกจับขังจนสิ้นชีวิต กองทัพไทยที่ยกมาปราบเจ้าอนุวงศ์ที่นครราชสีมาได้ยกทัพไปกวาดต้อนผู้คนจากฝั่งซ้ายของลำน้ำโขงมายังเมืองปากเหืองมากขึ้น และโปรดเกล้าฯ ให้พระอนุพินาศ (กิ่ง ต้นสกุลเครือทองศรี) เป็นเจ้าเมืองปากเหืองคนแรก และพระราชทานชื่อเมืองใหม่ว่า “เมืองเชียงคน”

ครั้งถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พวกจีนฮ่อได้ยกทัพมาตีเมืองเวียงจันทน์ เมืองหลวงพระบางและได้เข้าปล้นสะดมเมืองเชียงคนที่อยู่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง ชาวเชียงคนจึงอพยพผู้คนมาอยู่เมืองเชียงคนใหม่ (เมืองปากเหือง) เป็นจำนวนมาก

ต่อมาเห็นว่าเมืองเชียงคนใหม่ (เมืองปากเหือง) มีชัยภูมิไม่เหมาะสม คนส่วนใหญ่จึงอพยพไปอยู่ที่บ้านท่านาจันทร์ซึ่งใกล้กับที่ตั้งของอำเภอเชียงคนปัจจุบัน แล้วตั้งชื่อใหม่ว่า **เมืองใหม่เชียงคน** เวลาต่อมาประเทศไทยได้เสียดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงให้กับฝรั่งเศส ทำให้เมืองปากเหืองตกเป็นของฝรั่งเศส คนไทยที่อยู่เมืองปากเหืองจึงอพยพมาอยู่เมืองใหม่เชียงคนหรืออำเภอเชียงคนปัจจุบัน แล้วได้เปลี่ยนชื่อเมืองเป็นเมืองเชียงคนใหม่ มีที่ทำการอยู่บริเวณวัดธาตุ เรียกว่า ศาลาเมืองเชียงคน ต่อมาได้ย้ายไปอยู่บริเวณวัดโพธิ์ชัย จนกระทั่งปี พ.ศ. 2452 เมืองเชียงคนมีพระยาศรีวรราช

ฮาด (ทองดี ศรีประเสริฐ) มารับตำแหน่งนายอำเภอเชียงคานเป็นคนแรก ในปี พ.ศ. 2484 ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอเชียงคานมาอยู่ ณ ที่อยู่ปัจจุบันนี้

สถานที่ท่องเที่ยวในเมืองเชียงคานได้แก่ ถนนคนเดิน ถนนช้อปปิ้งริมฝั่งโขง ภูตอก แก่งคุดคู้ ภูหมอน ผาแบ่น วัดศรีคุณเมืองซึ่งอยู่ทางด้านเหนือของตลาดเชียงคาน สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2485 มีกำแพงแก้วล้อมรอบตัวพระอุโบสถ วัดนี้เป็นแหล่งรวมงานศิลปะทั้งแบบล้านนาและล้านช้าง มีศิลปวัตถุที่สำคัญหลายชิ้นเช่น พระพุทธรูปไม้จำหลัก สันนิษฐานว่ามีอายุในราวพุทธศตวรรษที่ 24-25 มีธรรมาสันแกะสลักไม้ลงรักปิดทอง มีภาพจิตรกรรมฝาผนัง นอกจากนี้มีพระพุทธรูปทองคำเงิน โบราณสถานเก่าแก่ทางพระพุทธศาสนาในอำเภอเชียงคาน วัดท่าคก เป็นวัดเก่าแก่คู่เมืองเชียงคานเป็นแหล่งรวมศิลปะและวัฒนธรรมหลายชนชาติ

คนพื้นเมืองจังหวัดเลยที่มีเชื้อชาติไทยเรียกตัวเองว่า ไทเลย เป็นกลุ่มคนกลุ่มใหญ่ที่สุด นอกจากนี้มีคนเชื้อชาติจีน ชาวเขา ไทดำ ไทพวน ภาษาที่ใช้จัดอยู่ในกลุ่มหลวงพระบาง ประกอบด้วยภาษาเมืองแก่นท้าว ภาษาอำเภอด่านซ้าย และภาษาอำเภอเมืองเลย ด้านวัฒนธรรมประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา ได้แก่ “ฮีต สิบสอง คองสิบสี่” คือการทำบุญตามประเพณีทั้งสิบสองเดือนของแต่ละปี

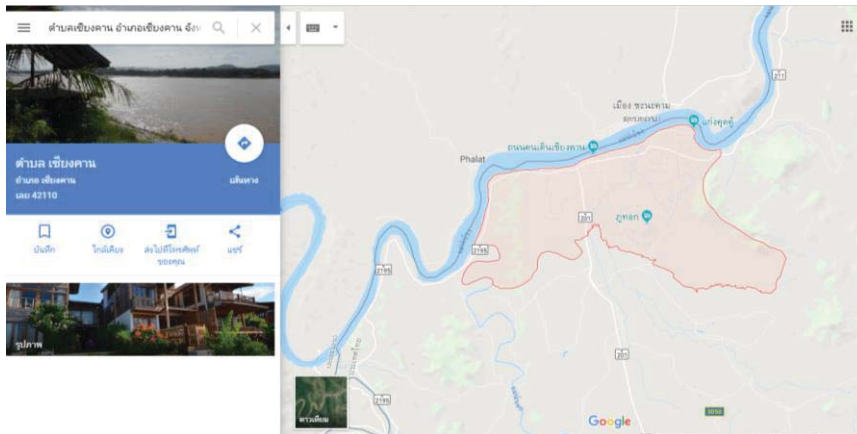
ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดเลย มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับแขวงไชยบุรี ประเทศลาว และอำเภอปากชม จังหวัดเลย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอปากชม จังหวัดเลย
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย และแขวงไชยบุรี ประเทศลาว

แผนที่จังหวัดเลย

แผนที่ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ภาคผนวก ข

สัทอักษรภาษาไทยถิ่นอีสาน

การบันทึกคำศัพท์ บันทึกด้วยสัทอักษรสากลตามระบบ International Phonetic Association (IPA) การทดสอบระบบเสียงในภาษาไทยถิ่นอีสานสอดคล้องกับสมทรง บุรุษพัฒน์ (2543) และธนานันท์ ตรงดี (2554) แต่มีความแตกต่างกันในเรื่องระดับเสียงวรรณยุกต์

ระบบเสียงพยัญชนะ

หน่วยเสียงพยัญชนะ และรูปพยัญชนะ

ฐานที่เกิดเสียง ประเภทเสียง	ริมฝีปาก	ริมฝีปาก ฟันบน	ฟันปุ่มเหงือก	เพดาน แข็ง	เพดานอ่อน	ช่อง ระหว่าง เส้นเสียง
พยัญชนะระเบิดไม่ก้อง ไม่พ่นลม	ป p	-	ต t	-	ก k	อ ʔ
พยัญชนะระเบิดไม่ก้อง พ่นลม	ผ พ ภ ph-	-	ถ ท ฐ th-	-	ข ค ฌ kh-	-
พยัญชนะระเบิดก้อง	บ b-	-	ด d-	-	-	-
พยัญชนะกึ่งเสียดแทรกไม่พ่นลม	-	-	-	จ c-	-	-
พยัญชนะเสียดแทรก	-	ฝ ฟ f-	ฉ ช ซ ฌ ฌ s-	-	-	ฮ h-
พยัญชนะนาสิก	ม หม m	-	น ญ หน n	ง หง ŋ	ญ ฌ ɲ-	-
พยัญชนะข้างลิ้น	-	-	ร ล ฬ หล l	-	-	-
พยัญชนะกึ่งสระ	ว หว w	-	-	ย อย y	-	-

หน่วยเสียงพยัญชนะต้นมี 20 หน่วยเสียง ดังนี้

p t k ʔ m n ŋ w y เป็นได้ทั้งพยัญชนะต้น และพยัญชนะท้าย

ph- th- kh- b- d- c- f- s- h- ɲ- l- เป็นได้เฉพาะพยัญชนะต้น

หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย มี 9 หน่วยเสียง ดังนี้

-p -t -k -ʔ -m -n -ŋ -w -y

หน่วยเสียงพยัญชนะที่มีในภาษาไทยถิ่นอีสาน แต่ไม่มีในภาษากรุงเทพฯ ดังนี้ ɲ

หน่วยเสียงพยัญชนะต้นที่ไม่มีในภาษาไทยถิ่นอีสาน ดังนี้ ch r

หน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำที่ไม่มีในภาษาไทยถิ่นอีสาน ดังนี้

/pl-/ เป็น /p-/ /phl-/ เป็น /ph-/ /kl-/ เป็น /k-/ /khl-/ เป็น /kh-/
 /pr-/ เป็น /ph-/ /phr-/ เป็น /ph-/ /tr-/ เป็น /t-/ /thr-/ เป็น /s-/
 /sr-/ เป็น /s-/

ระบบเสียงสระ สระเดี่ยว มี 18 หน่วยเสียง

ตำแหน่งของลิ้น ระดับของลิ้น	หน้า	กลาง	หลัง
สูง	i i: อี อี	i i: อี อี	u u: อุ อู
กลาง	e e: เอะ เอ	ə ə: เออะ เออ	o o: โอะ โอ
ต่ำ	ɛ ɛ: แอะ แอ	a a: อะ อา	ɔ ɔ: เอะ เอ

สระประสม มี 3 หน่วยเสียง /ia ia ua/ เอีย เอือ อัว

ตำแหน่งของลิ้น ระดับของลิ้น	หน้า	กลาง	หลัง
สูง	i	i	u
กลาง			
ต่ำ			

ระบบเสียงวรรณยุกต์

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ ต.เชียงคาน อ.เชียงคาน จังหวัดเลย (นายสำเนียง ทาก้อม อายุ 55 ปี)

วรรณยุกต์ พยัญชนะต้น	A ไม่มีรูป วรรณยุกต์	B รูปวรรณยุกต์ เอก	C รูปวรรณยุกต์ โท	DL คำตายเสียง ยาว	DS คำตายเสียง สั้น
1 อักษรสูง	334 ✓ ขา (ขา)	44 ✓ ข่า (คา)	55 〃 ห่า (ฮ่า)	55 〃 ขาด (ขาด)	334 ✓ ขบ (ขบ)
2 อักษรกลาง	214 ✓ ตา (ตา)	44 ✓ ไก่อ (ไก)	55 〃 ป้า (ป้า)	55 〃 ตอก (ตอก)	334 ✓ กบ (กบ)
3 อักษรกลาง	214 ✓ อา	44 ✓ ด่า (ตา)	55 〃 บ้ำ (บ้ำ)	55 〃 บาด	334 ✓ เต็ด (เต็ด)
4 อักษรต่ำ	214 ✓ งาม (งาม)	44 ✓ ง่า (งา)	55 〃 ม้ำ (ม้ำ)	55 〃 คาบ (คาบ)	33 - มด (มด)

หน่วยเสียงวรรณยุกต์มี 5 หน่วยเสียง ดังนี้ 214 334 33 44 55

- ✓ สัญลักษณ์นี้ ✓ แทนเสียง กลางค่อนข้างต่ำ-ตก- ขึ้น 214
- ✓ แทนเสียง กลาง-ระดับ- ขึ้น 334
- แทนเสียง กลาง-ระดับ 33
- ✓ แทนเสียง กลางค่อนข้างสูง-ระดับ 44
- 〃 แทนเสียง สูง-ระดับ 55

ระบบเสียงวรรณยุกต์

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ ต.พานพร้าว อ.ศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย (นายคำแพง ศรีระชา อายุ 56 ปี)

วรรณยุกต์ พยัญชนะต้น	A ไม่มีรูป วรรณยุกต์	B รูปวรรณยุกต์ เอก	C รูปวรรณยุกต์ โท	DL คำตายเสียง ยาว	DS คำตายเสียง สั้น
1 อักษรสูง	214 ข่า (ข่า) ✓	44 ข่า (ค่า)	22 ห่า (ห่า)	22 ขาด (ขาด)	214 ขบ (ขบ) ✓
2 อักษรกลาง	33 ตา (ตา) -	44 ไก่อ (ไก่อ)	42 ป้า (ป้า) ^	22 ตอก (ตอก)	214 กบ (กบ) ✓
3 อักษรกลาง	33 อา -	44 ด่า (ด่า)	42 บ้า ^	22 บาด	214 เต็ด (เต็ด) ✓
4 อักษรต่ำ	454 งาม (ง่าม) ✓	44 ง่า (ง่า)	42 ม่า (ม่า) ^	42 คาบ (คาบ) ^	44 มด (มด) ✓

หน่วยเสียงวรรณยุกต์มี 6 หน่วยเสียง ดังนี้ 214 454 42 44 33 22

- ✓ สัญลักษณ์นี้ แทนเสียง กลางค่อนข้างต่ำ-ตก-ขึ้นถึงกลางค่อนข้างสูง 214
- ✓ แทนเสียง กลางค่อนข้างสูง-ขึ้นสูง-ตก 454
- ^ แทนเสียง กลางค่อยข้างสูง-ตกถึงกลางค่อนข้างต่ำ 42
- ✓ แทนเสียง กลางค่อนข้างสูง-ระดับ 44
- แทนเสียง กลาง-ระดับ 33
- ✓ แทนเสียง กลางค่อนข้างต่ำ-ระดับ 22

ระบบเสียงวรรณยุกต์

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ บ.ท่าไค้ ต.บึงกาฬ อ.บึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ (นายพร้อม ไม้อินทร์ อายุ 90 ปี)

วรรณยุกต์ พยัญชนะต้น	A ไม่มีรูป วรรณยุกต์	B รูปวรรณยุกต์ เอก	C รูปวรรณยุกต์ โท	DL คำตายเสียง ยาว	DS คำตายเสียง สั้น
1 อักษรสูง	214 ขา (ขา)	33 - ข่า (คา)	22 ˘ ห่า (हां)	22 ˘ ขาด (ขาด)	214 ˘ ขบ (ขั๊บ)
2 อักษรกลาง	214 ˘ ตา (ตา)	33 - ไก่อ (ไก)	42 ^ ป้า (ป้า)	22 ˘ ตอก (ตอก)	214 ˘ กบ (กั๊บ)
3 อักษรกลาง	214 ˘ อา	33 - ด่า (ดา)	42 ^ บ้า	22 ˘ บาด	214 ˘ เต็ด (เต็ด)
4 อักษรต่ำ	44 ˘ งาม (งาม)	33 - ง่า (งา)	42 ^ ม่า (ม่า)	42 ^ คาบ (คาบ)	33 - มด (มด)

หน่วยเสียงวรรณยุกต์มี 5 หน่วยเสียง ดังนี้ 214 42 44 33 22

- ˘ สัญลักษณ์นี้ แทนเสียง กลางค่อนข้างต่ำ-ตก-ขึ้นถึงกลางค่อนข้างสูง 214
- ^ แทนเสียง กลางค่อนข้างสูง-ตกถึงกลางค่อนข้างต่ำ 42
- ˘ แทนเสียง กลางค่อนข้างสูง-ระดับ 44
- แทนเสียง กลาง-ระดับ 33
- ˘ แทนเสียง กลางค่อนข้างต่ำ-ระดับ 22

ระบบเสียงวรรณยุกต์

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ ต.ไชยบุรี อ.ไชยบุรี จังหวัดนครพนม (นายมนูญ ฝ่ายน้อม อายุ 80 ปี)

วรรณยุกต์ พยัญชนะต้น	A ไม่มีรูป วรรณยุกต์	B รูปวรรณยุกต์ เอก	C รูปวรรณยุกต์ โท	DL คำตายเสียง ยาว	DS คำตายเสียง สั้น
1 อักษรสูง	214 ข่า (ข่า) ✓	44 ข่า (ค่า) ✓	22 ห่า (ห่า) ✓	22 ขาด (ขาด) ✓	214 ขบ (ขบ) ✓
2 อักษรกลาง	33 ตา (ตา) -	44 ไก่อ (ไก่อ) ✓	42 ป้า (ป้า) ^	22 ตอก (ตอก) ✓	214 กบ (กบ) ✓
3 อักษรกลาง	33 อา -	44 ด่า (ด่า) ✓	42 บ้า ^	22 บาด ✓	214 เต็ด (เต็ด) ✓
4 อักษรต่ำ	453 ง่าม (ง่าม) ✓	44 ง่า (ง่า) ✓	42 ม่า (ม่า) ^	42 คาบ (คาบ) ^	44 มด (มด) ✓

หน่วยเสียงวรรณยุกต์มี 6 หน่วยเสียง ดังนี้ 214 453 42 44 33 22

- ✓ สัญลักษณ์นี้ แทนเสียง กลางค่อนข้างต่ำ-ตก-ขึ้นถึงกลางค่อนข้างสูง 214
- ✓ แทนเสียง กลางค่อนข้างสูง-ขึ้นสูง-กลาง 453
- ^ แทนเสียง กลางค่อนข้างสูง-ตกถึงกลางค่อนข้างต่ำ 42
- ✓ แทนเสียง กลางค่อนข้างสูง-ระดับ 44
- แทนเสียง กลาง-ระดับ 33
- ✓ แทนเสียง กลางค่อนข้างต่ำ-ระดับ 22

ระบบเสียงวรรณยุกต์

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ ต.ชะโนด อ.ห้วยน้ำใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร (นายวิจิต พาลูกา อายุ 53 ปี)

วรรณยุกต์ พยัญชนะต้น	A ไม่มีรูป วรรณยุกต์	B รูปวรรณยุกต์ เอก	C รูปวรรณยุกต์ โท	DL คำตายเสียง ยาว	DS คำตายเสียง สั้น
1 อักษรสูง	24 ∨ ขา (ขา)	44 √ ข่า (คา)	22 ˘ ห่า (हां)	22 ˘ ขาด (ขาด)	24 ∨ ขบ (ขั๊บ)
2 อักษรกลาง	33 - ตา (ตา)	44 √ ไก่อ (ไก)	42 ^ ป้า (ป๊า)	22 ˘ ตอก (ตอก)	24 ∨ กบ (กั๊บ)
3 อักษรกลาง	33 - อา	44 √ ด่า (ดา)	42 ^ บ้ำ	22 ˘ บาด	24 ∨ เต็ด (เต็ด)
4 อักษรต่ำ	454 ˘ งาม (ง่าม)	44 √ ง่า (งา)	42 ^ ม้ำ (ม่า)	42 ^ คาบ (คาบ)	44 √ มด (มด)

หน่วยเสียงวรรณยุกต์มี 6 หน่วยเสียง ดังนี้ 24 454 42 44 33 22

- สัญลักษณ์ ∨ แทนเสียง กลางค่อนข้างต่ำ-ตกถึงกลางค่อนข้างสูง 24
- ˘ แทนเสียง กลาง-ระดับ- ขึ้น 454
- ^ แทนเสียง กลางค่อนข้างสูง-ตกถึงกลางค่อนข้างต่ำ 42
- √ แทนเสียง กลางค่อนข้างสูง-ระดับ 44
- แทนเสียง กลาง-ระดับ 33
- ˘ แทนเสียง กลางค่อนข้างต่ำ-ระดับ 22

ระบบเสียงวรรณยุกต์

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ บ.ชานูมาน ต.ชานูมาน อ.ชานูมาน จังหวัดอำนาจเจริญ (นายสี ธรรมปัญญา อายุ 80 ปี)

วรรณยุกต์ พยัญชนะต้น	A ไม่มีรูป วรรณยุกต์	B รูปวรรณยุกต์ เอก	C รูปวรรณยุกต์ โท	DL คำตายเสียง ยาว	DS คำตายเสียง สั้น
1 อักษรสูง	214 ข่า (ขา) ✓	44 ข่า (คา) ✓	22 ห่า (हां) ✓	22 ขาด (ขาด) ✓	214 ขบ (ขั๊บ) ✓
2 อักษรกลาง	33 ตา (ตา) -	44 ไก่อ (ไก) ✓	42 ป้า (ป้า) ^	22 ตอก (ตอก) ✓	214 กบ (กั๊บ) ✓
3 อักษรกลาง	33 อา -	44 ด่า (ดา) ✓	42 บ้า ^	22 บาด ✓	214 เต็ด (เต็ด) ✓
4 อักษรต่ำ	453 ง่าม (ง่าม) ✓	44 ง่า (งา) ✓	42 ม่า (ม่า) ^	42 คาบ (คาบ) ^	44 มด (มด) ✓

หน่วยเสียงวรรณยุกต์มี 6 หน่วยเสียง ดังนี้ 214 453 42 44 33 22

- ✓ สัญลักษณ์นี้ แทนเสียง กลางค่อนข้างต่ำ-ตก-ขึ้นถึงกลางค่อนข้างสูง 214
- ✓ แทนเสียง กลางค่อนข้างสูง- ขึ้น-ตกถึงกลางระดับ 453
- ^ แทนเสียง กลางค่อนข้างสูง-ตกถึงกลางค่อนข้างต่ำ 42
- ✓ แทนเสียง กลางค่อนข้างสูง-ระดับ 44
- แทนเสียง กลาง-ระดับ 33
- ✓ แทนเสียง กลางค่อนข้างต่ำ-ระดับ 22

ระบบเสียงวรรณยุกต์

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ บ.โป่งเป้า ต.เหล่างาม อ.โพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี (นายไพรัตน์ ฐิตะโพธิ์ อายุ 48 ปี)

วรรณยุกต์ พยัญชนะต้น	A ไม่มีรูป วรรณยุกต์	B รูปวรรณยุกต์ เอก	C รูปวรรณยุกต์ โท	DL คำตายเสียง ยาว	DS คำตายเสียง สั้น
1 อักษรสูง	214 ขา (ขา) ✓	44 ข้า (คา) ✓	22 ห้ำ (ห่า) ✓	22 ขาด (ขาด) ✓	214 ขบ (ขั้บ) ✓
2 อักษรกลาง	33 ตา (ตา) -	44 ไก่อ (ไก) ✓	42 ป้ำ (ป้า) ^	22 ตอก (ตอก) ✓	214 กบ (กั้บ) ✓
3 อักษรกลาง	33 อา -	44 ด่า (ดา) ✓	42 บ้ำ ^	22 บาด ✓	214 เต็ด (เต็ด) ✓
4 อักษรต่ำ	453 งาม (ง่าม) ✓	44 ง่า (งา) ✓	42 ม้ำ (ม่า) ^	42 คาบ (คาบ) ^	44 มด (มด) ✓

หน่วยเสียงวรรณยุกต์มี 6 หน่วยเสียง ดังนี้ 214 453 42 44 33 22

- ✓ สัญลักษณ์นี้ แทนเสียง กลางค่อนข้างต่ำ-ตก-ขึ้นถึงกลางค่อนข้างสูง 214
- ✓ แทนเสียง กลางค่อนข้างสูง-ขึ้น- ตกถึงกลางระดับ 453
- ^ แทนเสียง กลางค่อนข้างสูง-ตกถึงกลางค่อนข้างต่ำ 42
- ✓ แทนเสียง กลางค่อนข้างสูง-ระดับ 44
- แทนเสียง กลาง-ระดับ 33
- ✓ แทนเสียง กลางค่อนข้างต่ำ-ระดับ 22

ภาคผนวก ค

รายนามผู้บอกภาษา

รายนามผู้บอกภาษา

ชื่อ-นามสกุล	อายุ-ปี	ที่อยู่อาศัย
นายสำเนียง ทาก่อม	55	389 หมู่ 1 ต.เชียงคาน อ.เชียงคาน จ.เลย
นางสาวสุพัทธา ไสวรรณา	53	186/1 หมู่ 6 ต.เชียงคาน อ.เชียงคาน จ.เลย
นางประยงค์ กลิ่นสุคนธ์	65	269 ต.เชียงคาน อ.เชียงคาน จ.เลย
นายคำแดง ศรีระชา	56	67 หมู่ 10 ต.พานพร้าว อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย
นางยุพิน ศรีระชา	50	76/3 หมู่ 5 ต.พานพร้าว อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย
นายเทพพร ดีนาค	53	246 หมู่ 1 ต.กอนาง อ.ท่าบ่อ จ.หนองคาย
นายบุญช่วย ทันโหศักดิ์	42	24 หมู่ 8 ต.นาสะแบง อ.ศรีวิไล จ.บึงกาฬ
นายพร้อม ไม้อินทร์	90	25 หมู่ 5 บ.ท่าไค้ ต.บึงกาฬ อ.บึงกาฬ จ.บึงกาฬ
นางรำไพศรี ไม้อินทร์	86	25 หมู่ 5 บ.ท่าไค้ ต.บึงกาฬ อ.บึงกาฬ จ.บึงกาฬ
นายพิชัย เสนจันทร์ฉิไชย	68	51 หมู่ 1 ต.ไชยบุรี อ.ท่าอุเทน จ.นครพนม
นายมนูญ ฝ่ายพนอม	80	110/1 หมู่ 1 ต.ไชยบุรี อ.ท่าอุเทน จ.นครพนม
นายวิชิต พาลูกา	53	23 หมู่ 2 ต.ชะโนด อ.หว้านใหญ่ จ.มุกดาหาร
นายดวงเด่น วงศ์ราศรี	59	37 หมู่ 1 ต.ชะโนด อ.หว้านใหญ่ จ.มุกดาหาร
นายตะวัน เบ้าแดง	50	475 หมู่ 1 ต.พานพร้าว อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย
นายสี ธรรมปัญญา	80	299 หมู่ 1 บ.ชานุมาน ต.ชานุมาน อ.ชานุมาน จ.อำนาจเจริญ
นายจันยา ธรรมปัญญา	53	163 หมู่ 12 บ.ชานุมาน ต.ชานุมาน อ.ชานุมาน จ.อำนาจเจริญ
นายประดิษฐ์ พันธราช	62	279/1 หมู่ 1 บ.ชานุมาน ต.ชานุมาน อ.ชานุมาน จ.อำนาจเจริญ
นายอำนาจ เกษทอง	77	113 หมู่ 1 บ.ชานุมาน ต.ชานุมาน อ.ชานุมาน จ.อำนาจเจริญ
นายไพรัตน์ ลีตะโพธิ์	48	119 หมู่ 4 บ.โป่งเป่า ต.เหล่างาม อ.โพธิ์ไทร จ.อุบลราชธานี
ผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม		
นายเหรียญชัย คำพะทิก	49	142 หมู่ 1 ต.คำขวาง อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี
นางสาวพัชนี บัวดก	39	25 หมู่ 5 บ้านชาติฮี ต.นาโพธิ์ อ.พิบูลมังสาหาร จ.อุบลราชธานี
นางอภินทรี ปัญญาหาญ	47	42 หมู่ 3 ต.กุดฉิม อ.ธาตุพนม จ.นครพนม
นางสาวศิริพร วงษ์หะนาม	32	42 หมู่ 3 ต.กุดฉิม อ.ธาตุพนม จ.นครพนม
นางอนงค์ โสมพันธุ์	48	371/1 หมู่ 2 ต.เชียงคาน อ.เชียงคาน จ.เลย